

Европейска комисия
Генерална дирекция „Конкуренция“

РЪКОВОДСТВО

Общностни правила за държавни ПОМОЩИ

30 септември 2008 г.

Настоящото ръководство е достъпно и на уебсайта на Европейската комисия, посветен на конкуренцията:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/studies_reports.cfm

Забележка:

Тези изложения предоставят кратко и понякога опростено обобщение на законодателството за държавни помощи. Очевидно е, че от представените в тези изложения обобщения и таблици не могат да се извлекат каквито и да е права. За по-достоверна версия на правилата, прилагани във всяка област, читателят трябва да направи справка в съответните пълни законодателни текстове, които са точно посочени във всяко изложение.

Тази версия на ръководството е актуализирана на 30 септември 2008 г.

© Европейски общности, 2008 г.

Разрешава се възпроизвеждане на текста при условие за цитиране на източника.

Съдържание

1.	Въведение	5
2.	Мерки, попадащи в обхвата на правилата за държавни помощи	7
3.	Съвместима държавна помощ.....	8
4.	Основна методика, използвана при оценката на държавните помощи.....	12
5.	Процедури на уведомяване и разрешаване.....	15
6.	Държавните помощи в програмите на структурните фондове	17
Приложение:	Изложения относно държавните помощи	19
Изложение 1	Общ регламент за групово освобождаване.....	22
Изложение 2	Помощи за промените в климата и за други мерки за опазване на околната среда	28
Изложение 3	Помощи за изследвания, развойна дейност и иновации	36
Изложение 4	Регионална помощ	41
Изложение 5	Помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднено положение	48
Изложение 6	Помощи за малки и средни предприятия	50
Изложение 7	Помощи за създаване на работни места.....	54
Изложение 8	Помощи за обучение.....	57
Изложение 9	Мерки за предоставяне на рисков капитал.....	59
Изложение 10	Елементи на държавна помощ при продажба на земя и сгради от публични органи	62
Изложение 11	Услуги от общ икономически интерес	63
Изложение 12	Известие относно гаранциите	65
Изложение 13	Правилото „ <i>de minimis</i> “.....	68

1. Въведение

Неотдавна Европейската комисия прие общия регламент за групово освобождаване („ОРГО“), по силата на който множество мерки за държавна помощ се освобождават от задължението за уведомяване на Европейската комисия. Въвеждането на ОРГО е един от основните елементи на реформата в областта на държавните помощи, предприета от Комисията през последните няколко години. Реформата е значителна стъпка към намаляване на бюрокрацията и включва възприемане на модерен подход към контрола на държавните помощи с цел да се даде принос към Лисабонската стратегия за устойчиво развитие, конкурентоспособност на промишлеността на ЕС, повече работни места, както и социално и регионално сближаване.

Контролът на държавните помощи в ЕС е важен компонент на политиката на конкуренция и необходима мярка за гарантиране на ефективната конкуренция и свободната търговия. Създавайки обща рамка, правилата за държавните помощи гарантират на първо място равни условия за европейските предприятия и предотвратяват впускането на държавите-членки в скъпа надпревара за предоставяне на субсидии, която е неустойчив подход за отделните държави-членки и е вредна за ЕС като цяло. Второ, Комисията насърчава държавите-членки и регионите да изпълняват приоритетно действията за укрепване на конкурентоспособността на тяхна икономика, както и за засилване на социалното и регионалното сближаване. Реформата на държавните помощи има за цел да пренасочи помощи към цели, свързани с Лисабонската стратегия, като изследвания, развойна дейност и иновации, мерки за предоставяне на рисков капитал, обучение, мерки за възобновяеми източници на енергия/промените в климата и други мерки за опазване на околната среда. Накрая, правилата на ЕС изискват от заинтересованите участници да проверят дали държавната помощ е подходящ инструмент на политиката за постигане на целите от общ интерес. По този начин контролът на държавните помощи допринася за избягване на нецелесъобразно използване на публични ресурси, които в крайна сметка се заплащат от данъкоплатците.

Разпоредбите за контрол на държавните помощи са разнообразни и произтичат от Договора, вторичното законодателство, както и от съдебните решения. Настоящото *ръководство* има за цел да даде кратък преглед на приложимите правила за държавните помощи. То не предлага изчерпателно описание на тези правила нито на начина на прилагането им. *Ръководството* се състои от две части: i) първа част, в която са изложени основните понятия в областта на държавните помощи, и ii) отделни изложения, посветени на най-важните инструменти на държавните помощи или теми.

В рамките на Плана за действия за държавните помощи на Комисията, който е пътната карта за осъществяваната от Комисията реформа на държавните помощи, през последните три години бяха ревизирани и приети редица регулаторни текстове в областта на държавните помощи, включително насоките за държавна помощ за опазване на околната среда (засягащи и промените в климата), рамката за изследвания, развойна дейност и иновации и насоките за регионалните помощи. Новият ОРГО е специална мярка в това отношение, която уеднаквява и опростява съществуващите правила относно груповото освобождаване, като обединява елементи от всички инструменти и сектори. В резултат на това беше необходимо да се преразгледа *ръководството*, за да бъдат отразени тези промени.

Понастоящем реформата на държавните помощи, предприета от Комисията през 2005 г., е близо до своя край. С общия регламент за групово освобождаване и пакета мерки за опростяване, свързан с процедурните аспекти на контрола на държавните помощи (съдържащ предложения за опростена процедура за някои уведомления, кодекс на най-добрите практики и известие относно участието на частни лица в производствата на националните съдилища по случаи на държавни помощи), като заключителен етап на реформата, Комисията продължава да защитава конкуренцията, докато държавите-членки са свободни да избират тези инструменти за подкрепа, които съответстват най-добре на възприетите от тях политики.

2. Мерки, попадащи в обхвата на правилата за държавни помощи

Правното основание на политиката на ЕС в областта на държавните помощи се съдържа в член 87, параграф 1 от Договора за създаване на Европейската общност (наричан по-нататък „Договорът“). Този член предвижда, че държавните помощи по принцип са несъвместими с общия пазар. Съгласно член 88 от Договора Комисията има задачата да контролира държавните помощи. Този член изисква също така държавите-членки да информират Комисията предварително за всяко планирано предоставяне на държавна помощ („изискване за уведомяване“).

Авторите от Договора не са имали предвид Комисията да наблюдава и контролира всички видове мерки, които могат да засегнат предприятията.

Правилата за държавни помощи се отнасят само до мерките, които отговарят на всички критерии, описани в член 87, параграф 1 от Договора, и по-конкретно:

а) Прехвърляне на държавни средства

Правилата за държавни помощи се отнасят само до мерките, включващи прехвърляне на държавни средства (включващи национални, регионални или местни органи, публични банки и фондации и др.).

Освен това, не е задължително помощта да бъде предоставена от самата държава. Тя може да бъде предоставена от назначен от държавата частен или публичен посреднически орган. Това може да се приложи например в случаи, когато на частна банка е възложена отговорността да управлява финансирани от държавата схеми на помощ за малки и средни предприятия.

Финансовите преводи, съставляващи помощта, могат да приемат различни форми: не само отпускане на помощи или намаления на лихвени проценти, но и гаранции по заеми, отчисления за ускорена амортизация, капиталови субсидии, освобождаване от данъци и др.

б) Икономическо предимство

Помощта трябва да представлява икономическо предимство, което предприятието не би получило в нормалния ход на дейността си. По-долу са дадени не така очевидни примери на сделки, отговарящи на това условие:

- предприятие закупува/наема земя, която е публична собственост, на цена, по-ниска от пазарната;
- предприятие продава земя на държавата на цена, по-висока от пазарната;
- предприятие се възползва от привилегирован достъп до инфраструктура, без да заплаща такса за това;
- предприятие получава рисков капитал от държавата при условия, които са по-благоприятни от тези на частен инвеститор.

в) Селективност

Държавната помощ трябва да бъде селективна и по-този начин да засяга равновесието между някои предприятия и техните конкуренти. „Селективността“ е това, което

отличава държавната помощ от така наречените „обща мерки“ (а именно мерки, които се прилагат без разлика спрямо всички предприятия във всички икономически сектори на дадена държава-членка (например повечето общодържавни данъчни мерки).

Една схема се счита за „селективна“, ако органите, които я управляват, разполагат с определена степен на правомощие за избор по собствено усмотрение. Критерият за селективност е удовлетворен и ако схемата се прилага само към част от територията на държавата-членка (такъв е случаят с всички регионални и секторни схеми за помощ).

г) Въздействие върху конкуренцията и търговията

Помощта трябва да има потенциално въздействие върху конкуренцията и търговията между държавите-членки. Достатъчно е да може да се докаже, че бенефициерът се занимава със стопанска дейност и работи на пазар, на който се осъществява търговия между държави-членки. В този контекст характерът на бенефициера няма значение (дори и организация с нестопанска цел може да се занимава със стопански дейности).

Комисията е възприела становището, че помощи в малък размер (помощ *de minimis*¹) нямат потенциално въздействие върху конкуренцията и търговията между държавите-членки. Затова тя счита, че тези помощи попадат в обхвата на член 87, параграф 1 от Договора.

Това кратко описание на критериите за определяне на държавните помощи показва, че обхватът на правилата на Общността за държавната помощ е широк (но не безкраен).

3. Съвместима държавна помощ

Съгласно член 87, параграф 1 от Договора, мерките за помощи, които отговарят на всички горепосочени критерии, са по принцип несъвместими с общия пазар. Принципът на несъвместимост обаче не означава цялостна забрана. В членове 87, параграф 2 и 87, параграф 3 от Договора са определени редица случаи, в които държавната помощ може да се счита за приемлива (така наречените „освобождавания“). Съществуването на тези освобождавания също оправдава контрола от страна на Комисията на планираните мерки за държавни помощи, предвидени в член 88 от Договора. Този член предвижда, че държавите-членки трябва да уведомяват Комисията за всеки план за предоставяне на държавна помощ преди осъществяването на този план. Той дава на Комисията и правото да решава дали предлаганата мярка за помощ отговаря на изискванията за освобождаване или дали „въпросната държава-членка следва да отмени или измени тази помощ“.

За основната част от случаите на държавна помощ най-тясно съответстващите разпоредби за освобождаване са тези, предвидени в членове 87, параграф 3, буква а) и 87, параграф 3, буква в) от Договора:

- член 87, параграф 3, буква а) се отнася за „помощите за насърчаване на икономическото развитие на региони, където жизненото равнище е необичайно ниско или където има високо равнище на непълна заетост“;

¹ Вж. приложението: изложение 13 за правилото *de minimis* (за минимални помощи).

- член 87, параграф 3, буква в) се отнася за „помощите, които имат за цел да улеснят развитието на някои икономически дейности или на някои икономически региони, доколкото тези помощи не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която противоречи на общия интерес“.

При упражняване на правомощията си Комисията е разработила конкретни подходи в зависимост от размера на предприятието, местоположението му, съответната индустрия, целта на помощта и др. За да се осигури прозрачност, предсказуемост и правна сигурност, Комисията е публикувала критериите, които използва за определяне дали мерките за помощ, за които е била уведомена, отговарят на изискванията за освобождаване. Тези публикации са добили формата на регламенти, „съобщения“, „известия“, „рамки“, „насоки“ и писма до държавите-членки².

Различаваме три основни категории помощи според членове 87, параграф 3, буква а) и 87, параграф 3, буква в) от Договора:

а) Регионална помощ

Членове 87, параграф 3, буква а) и 87, параграф 3, буква в) от Договора определят основанието за приемането на мерките за държавни помощи, целящи разрешаването на регионални проблеми:

- Член 87, параграф 3, буква а) от Договора се прилага за държавни помощи за насърчаване развитието на „региони, където жизненото равнище е необичайно ниско или където има високо равнище на непълна заетост“. По тази причина, статутът по член 87, параграф 3, буква а) се определя въз основа на критерия на ЕС (региони NUTS II с БВП на глава от населението (стандарт на покупателна способност), по-нисък от 75 % от средния за 25-те държави-членки на ЕС³). За периода 2007-2010 г., регионите с по-малко от 75 % от средния за 15-те държави-членки на ЕС БВП на глава от населението (стандарт на покупателна способност))⁴ също са избираеми по член 87, параграф 3, буква а).
- Член 87, параграф 3, буква в) от Договора се отнася за други видове (национални) проблемни региони — „помощите, които имат за цел да улеснят развитието на ... някои икономически региони“. Този член дава на държавите-членки възможност да подпомагат региони, които са в неблагоприятно положение, в сравнение със средното ниво за страната. Списъкът на регионите, попадащи в тази категория, също се определя от Комисията, но по предложение на държавите-членки. Те могат да използват национални критерии, за да мотивират своите предложения.

Критериите, използвани за оценка на регионалната помощ, са обединени в „Насоки за националните регионални помощи за 2007—2013 г.“ Съдържанието на този документ е обобщено в приложеното изложение за регионалните помощи.

² Всички съответни регламенти, съобщения, известия, рамки и насоки могат да се намерят на уебсайта на Генерална дирекция „Конкуренция“:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html

³ За да се осигури последователност, данните за 25-те държави-членки на ЕС се използват за целия период от 2007 до 2013 г.

⁴ Равняващ се на 82,2 % от средния БВП на глава от населението за 25-те държави-членки на ЕС.

б) Други хоризонтални правила

Правилата, прилагани за цялата индустрия, или „хоризонталните“ правила, определят становището на Комисията, за определени категории помощи, с които се цели разрешаване на проблеми, които могат да възникнат във всяка индустрия и регион.

Към настоящия момент Комисията е възприела „рамки“, „насоки“ или „регламенти за групово освобождаване“, определящи критериите, които трябва да се прилагат за следните категории помощи:

- помощи за промените в климата и за други мерки за опазване на околната среда;
- помощи за изследвания, развойна дейност и иновации;
- помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднено положение;
- помощи за малки и средни предприятия;
- помощи за разкриване на работни места;
- помощи за обучение;
- помощи за рисков капитал; и
- помощи за услуги от общ икономически интерес.

В приложените изложения е представено и обобщение на „регламентите“, „рамките“ и „насоките“, отнасящи се до всяка от горните категории помощи.

в) Секторни правила

Комисията е възприела и конкретни за всяка индустрия или „секторни“ правила, определящи подхода ѝ към държавните помощи в дадени индустрии. Най-важни в този контекст са следните:

- *Общи сектори*

През годините са били възприемани специални правила за редица сектори, отличаващи се със специфични видове проблеми или условия, които трябва да бъдат разрешавани чрез специфични набори от правила. Понастоящем те включват секторите на аудиовизуалната продукция, телевизионните и радиопрограми, въгледобива, електроенергията (трудно възстановими разходи), пощенските услуги и корабостроенето. Съществуват и специфични ограничения спрямо предоставянето на помощи за стоманодобивната индустрия и производството на синтетични влакна.

- *Земеделие, гори, рибарство и аквакултури*

Описаните в това ръководство общи правила за държавните помощи не се прилагат или се прилагат само в ограничена степен в секторите, свързани с производството и реализацията на продукти на земеделието и рибарството⁵. Прилаганите за тези сектори правила се съдържат основно в Насоките на Общността за държавните помощи в

⁵Списъкът на съответните продукти се съдържа в приложение I към Договора за ЕО (интернет адрес: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm>).

секторите на земеделието и рибарството за периода 2007—2013 г.⁶ и в Насоки на Общността за преглед на държавните помощи за рибарството и аквакултурите⁷.

Повече информация за правилата, прилагани в тези сектори, може да се получи от отделите за държавни помощи на Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“ и Генерална дирекция „Рибарство и морско дело“.

- *Транспорт*

В сектора на сухопътния транспорт се прилагат повечето общи правила за държавните помощи (включително регламента *de minimis*, въпреки, че съществуват редица изключения (например транспортното оборудване по принцип не отговаря на условията за отпускане на помощ, помощите за придобиването на товарни автомобили за сухопътен транспорт са изключени от регламента *de minimis*, а таванът за минималните помощи е намален на 100 000 EUR за сектора на сухопътния транспорт).

В другите сектори на транспорта (железопътен, въздушен, вътрешен воден и морски транспорт) се прилагат специфични за всеки сектор правила за държавните помощи. Информация за правилата за държавните помощи в тези сектори може да се получи от отдела за държавни помощи в Генерална дирекция „Енергетика и транспорт“⁸.

Тези дирекции са компетентни и за прилагането на правилата за държавни помощи във въгледобивния сектор⁹.

г) Специфични инструменти на държавните помощи

За използването на специфични инструменти на държавните помощи като гаранции, фискална помощ, капиталови субсидии или за изчисляването на съдържанието на помощта на дадена мярка, се предоставят насоки чрез публикуването на редица известия, които могат да се намерят на уебсайта на Европейската комисия.

В обобщение

С изключение на горепосочените компетенции на ГД „Земеделие“, ГД „Рибарство“ и ГД „Енергетика и транспорт“, ГД „Конкуренция“ е компетентна за помощите във всички други сектори.

Таблица 1 представя обзор на основните категории държавни помощи, включени в „насоките“, „рамките“ или „регламента за групово освобождаване“, приети от Комисията към настоящия момент. Таблицата посочва също така за всяка от тези категории дали може да се приеме като съвместима с общия пазар за цялата територия на ЕС или е ограничена до регионите, на които може да се предостави помощ. В последната колона в таблицата е посочено заглавието на изложението (вж.

⁶ ОВ С 319, 27.12.2006 г., стр. 1.

⁷ ОВ С 84, 3.4.2008 г., стр. 10.

⁸ Вж. http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/transport_en.htm

⁹ Конкретно, Генерална дирекция „Транспорт и енергетика“ отговаря за антрацитните въглища, попадащи в определението в Регламент (ЕО) № 1407/2002 на Съвета от 23 юли 2002 г. относно държавните помощи за въгледобивната промишленост, което означава въглищата от висок, среден и нисък клас от категория „А“ и „Б“ по смисъла на международната система за кодифициране на въглищата, определена от Икономическата комисия на ООН за Европа.

приложението), в което се третира държавната помощ.

Таблица 1. Основни хоризонтални и регионални категории помощи, разрешени от насоките, рамките или регламентите на ЕС

Помощ за:	Области на регионалната помощ		Други области	Съответно изложение (вж. приложението)
	Области по чл. 87, параграф 3, буква а)	Области по чл. 87, параграф 3, буква в)		
Първоначална инвестиция (големи предприятия)	Да	Да	Не	Регионална помощ + ОРГО
Първоначална инвестиция (малки и средни предприятия)	Да	Да	Да	Регионални и помощи за малки и средни предприятия + ОРГО
Разходи за околната среда	Да	Да	Да	Помощи за околната среда + ОРГО
Разходи за изследвания, развойна дейност и иновации	Да	Да	Да	Помощи за изследвания, развойна дейност и иновации + ОРГО
Помощи за транспорта (*)	Да(*)	Да(*)	Не	Регионални помощи
Помощи при облекчени условия (малки и средни предприятия)	Да	Да	Да	Помощи за малки и средни предприятия + ОРГО
Помощи за рисков капитал	Да	Да	Да	Помощи за рисков капитал + ОРГО
Услуги от общ икономически интерес	Да	Да	Да	Услуги от общ икономически интерес
Помощи за обучение	Да	Да	Да	Помощи за обучение + ОРГО
Помощи за оздравяване и реструктуриране	Да	Да	Да	Помощи за оздравяване и реструктуриране

* Помощ за компенсиране на допълнителни транспортни разходи, понасяни от предприятия в отдалечени региони или региони с малка гъстота на населението.

4. Основна методика, използвана при оценката на държавните помощи

Използвайки като основа натрупаните с времето опит и знания, пакетът мерки за реформа на държавните помощи въведе усъвършенстван икономически подход към оценката на държавните помощи. Определянето на по-прецизни икономически критерии и методология за оценка на положителните и отрицателните елементи на дадена мярка за държавна помощ беше насочено към постигане на целта за „по-малко, но по-добре насочена помощ“.

Икономическата теория има важна роля в анализа на държавните помощи, както на етапа на определяне на дадена мярка като помощ по смисъла на член 87, параграф 1 от Договора, така и за оценката на съвместимостта на мерките за помощ. Що се отнася до първия етап, Комисията преразглежда известието *de minimis* (изложение 13) и известието относно гаранциите (изложение 12), и понастоящем преразглежда Съобщението относно принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика.

Оценката на съвместимостта на дадена помощ е по същността си постигане на баланс между **положителните ефекти** от помощта (изразяващи се в принос към постигането на ясно определена цел от общ интерес) и нейните **отрицателни ефекти** (изразяващи се в породеното от помощта нарушаване на конкуренцията и търговията) („**балансиращият тест**“). За да бъде обявена за съвместима, помощта трябва да е необходима и пропорционална за постигането на определена цел от общ интерес.

Прилагането на усъвършенствания икономически подход, от друга страна, не означава, че всеки случай на държавна помощ ще се подлага на специална задълбочена оценка. Използвайки икономическата обосновка на балансиращия тест, Комисията отрази икономическите изисквания при определянето на общи правила за държавните помощи, като същевременно предвиди най-подходящата система за контрол. В резултат на това случаите, които са свързани с най-малко нарушаване, не се считат за държавна помощ (вж. изложение 13 относно помощта *de minimis*). Второ, случаите, за които е възможно да се разработи лесно приложим *ex ante* набор от критерии за съвместимост, са освободени от изискването за уведомяване (вж. изложение 1 относно ОРГО). Следващото равнище — стандартната оценка — позволява на Комисията да оценява повечето случаи посредством предварително формулирани условия (включително определен интензитет на помощта), които имат за цел да гарантират пропорционалността и необходимостта на помощта и ограничения характер на породения от нея ефект на нарушаване, т. е. за които усъвършенстваната икономическа оценка се извършва предварително и наведнъж и се отразява в правните допускания залегнали в правилата. Последното равнище на контрол — подробната оценка — се прилага към случаите, потенциално свързани с най-силен ефект на нарушаване, като Комисията проверява икономическата обосновка на помощта индивидуално във всеки отделен случай.

Таблица 2. Степени на помощ:

1	Липса на помощ - <i>De minimis</i>
2	Общ регламент за групово освобождаване (ОРГО)
3	Стандартна оценка
4	Подробна оценка

Основният елемент на усъвършенствания икономически подход е **балансиращият тест**. Той представлява в общи линии анализ на разходите и ползите на предложената мярка.

Балансиращият тест извежда на преден план следните елементи на анализа:

1. Ясно определена цел от общ интерес

Помощта следва да е насочена към ясно определена цел от общ интерес (като например растеж, създаване на работни места, сближаване, опазване на околната среда и т. н.). Тук могат да се включват както цели за **ефективност**, така и цели за **равнопоставеност**. Целта за ефективност е насочена към корекция на пазарната неефективност (например външни ефекти, несъвършена информация, координационни проблеми). Целите за равнопоставеност могат да включват например създаване на работни места за хора с увреждания или насърчаване на предприятията да изградят фабрики в региони в неблагоприятно положение. В някои случаи е възможно да се разреши помощ и с цел да се насърчи преходът към по-добре функциониращи пазари.

2. Добре разработен инструмент

Основният въпрос тук е да се установи дали помощта е добре разработена с цел да се постигне набелязаната по-горе цел от общ интерес. За тази цел е особено важно да се получат отговорите на следните три въпроса:

- Помощта представлява ли **подходящ инструмент на политиката**? Без да се осъществява намеса в избора на политики от страна държавите-членки, държавната помощ следва да се използва, когато предимствата от прилагане на селективен инструмент (като държавната помощ) са установени и доказани.
- Налице ли е **стимулиращ ефект**? Изменя ли помощта поведението на бенефициера? Бенефициерът следва, като резултат от помощта, да се занимава с дейности, които той i) изобщо не би осъществявал, ако не е предоставена помощ, или ii) би осъществявал в ограничен обем или по различен начин. Целта е да се предотврати предоставянето на държавна помощ за дейности, които предприятията биха извършвали в същия обем във всички случаи, дори ако не е предоставена помощ (например обучение, което дадено дружество трябва да организира за служителите си във всички случаи, за да функционира).
- **Пропорционална** ли е мярката за помощ спрямо разглеждания проблем? Този въпрос цели да изясни дали същата промяна в поведението би могла да се постигне с по-малка помощ. Размерът и интензитетът на помощта трябва да бъдат ограничени до минимума, необходим за осъществяване на дейността. По правило помощта се счита за пропорционална, ако са спазени предвидения в законодателството максимален интензитет на помощта.

За да извърши анализа, Комисията трябва да определи **съпоставителен сценарий**. Целта е подпомогнатият проект да се съпостави с хипотетична ситуация, в която не е предоставена помощ. Само по този начин могат да се анализират някои от целите от общ интерес (например пазарният неуспех), както и стимулиращият ефект (променено ли е поведението на бенефициера?).

3. Сравняване на положителните и отрицателните ефекти/положителен общ баланс

Този въпрос е свързан със съпоставката между възможните отрицателни ефекти от помощта и техния размер и положителните ѝ ефекти.

Отрицателните ефекти са най-вече ефекти на нарушаване на конкуренцията и търговията. Те могат да включват предотвратяване на излизане от пазара и поддържане

на неефективни предприятия в състояние на платежоспособност, изтласкване на частни инвестиции, нарушаване на динамичните стимули, разходи за държавна помощ, свързана с фискални разходи и т. н.

За да бъде призната помощта за съвместима, евентуални значителни отрицателни ефекти трябва да бъдат компенсирани в достатъчна степен със съответстващо високо равнище на положителни ефекти от помощта. За да се извърши този анализ, ефектите от двете страни на уравнението следва да бъдат изразени както качествено, така и, доколкото е възможно, количествено. Комисията извършва цялостна оценка на въздействието на тези ефекти върху производителите и потребителите на пазарите, засегнати от мярката за помощ. Цялостният резултат зависи от поредица характеристики на предложената мярка за помощ и се оценява индивидуално във всеки отделен случай за мерки, подлежащи на подробна оценка.

5. Процедури на уведомяване и разрешаване

Наблюдението на държавните помощи в Общността се основава на система на предварително разрешаване. Съгласно тази система от държавите-членки се изисква да информират („*предварително уведомяване*“) Комисията за всяко планирано предоставяне на държавна помощ, като нямат правото да я предоставят, преди да получат разрешение от Комисията („*принцип на възбрана*“). Съгласно Договора на Комисията е предоставена компетентията да определи дали съответната мярка представлява държавна помощ по смисъла на член 87, параграф 1 от Договора, и ако е така, дали тя я квалифицира като съвместима с общия пазар съгласно член 87, параграф 2 или 3 от Договора. Държавите-членки не могат да предоставят държавна помощ, ако не са уведомили Комисията за нея и не са получили съответното разрешение. Всяка помощ, предоставена без одобрението на Комисията, автоматично се класифицира като „*неправомерна*“. Съгласно текущите процедурни правила Комисията има задължението да разпорежда възстановяване от бенефициерите на всяка неправомерна помощ, за която се установи, че е несъвместима с общия пазар. Освен това, европейските съдилища са признали, че националните съдии са компетентни да решават дали са спазени процедурите на уведомяване и ако това не е така, да постановят възстановяването на помощта и изплащането на съответната лихва.

През последните години Комисията започна процес на модернизация и опростяване на процедурите за предоставяне на държавни помощи. За тази цел Съветът прие Регламент (ЕО) № 994/98 от 7 май 1998 г., позволяващ на Комисията да приема така наречените „*регламенти за групово освобождаване*“. По силата на тези регламенти Комисията може да обяви някои категории държавни помощи за съвместими с Договора, ако те отговарят на определени условия, освобождавайки ги по този начин от изискването за предварително уведомяване и за получаване на разрешение от Комисията. В миналото Комисията е приела няколко регламента за групово освобождаване. Но през 2008 г. тези регламенти бяха заменени от нов общ регламент за групово освобождаване, който обединява съществуващата правна рамка и освобождава нови видове мерки от задължението за уведомяване. В резултат на това държавите-членки могат да предоставят помощи, които отговарят на определените в ОРГО условия, без да е необходимо да уведомяват Комисията и да получават разрешение от нея. Повече информация относно ОРГО е дадена в приложението (изложение 1). Друг регламент

систематизира правната уредба на правилото *de minimis*, което постановява, че помощ за дадено предприятие, което е под прага от 200 000 EUR за период от три данъчни години и отговаря на определени условия, не представлява държавна помощ по смисъла на член 87, параграф 1 от Договора, тъй като се счита, че тя не засяга търговията и не нарушава конкуренцията (изложение 13). Следователно не е необходимо да се уведомява Комисията за такава мярка.

В резултат на процеса на модернизация, трябва да се направи разграничение между два типа мерки за помощи:

- **Мерки за помощи, освободени от изискването за уведомяване**

Не е необходимо Комисията да бъде уведомявана за мерките за отпускането на отделни помощи или схеми за помощ, отговарящи на всички условия, определени в приетия от Комисията ОРГО. Вместо това от държавата-членка се изисква да представи на Комисията обобщено описание на мярката в срок от 20 работни дни *след* привеждането ѝ в действие. Когато мярката за помощ отговаря на всички условия, посочени в регламента помощи *de minimis* (вж. изложение 13), дори няма изискване за представяне на тази обобщена информация (макар че държавите-членки са задължени да осъществяват наблюдение над тази помощ съгласно регламента *de minimis*). По отношение на мерки, освободени от изискването за уведомяване съгласно ОРГО, държавите-членки са задължени също да публикуват в Интернет пълния текст на тези мерки и да запазят публикацията за срока на действие на мерките.

- **Мерки за помощи, за които се отнася изискването за уведомяване**

На 22 март 1999 г. Съветът прие Регламент (ЕО) № 659/1999 (по-късно изменен)¹⁰, който установява процедурните правила, приложими в областта на държавните помощи. Той беше последван от Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията¹¹ за изпълнение на горепосочения регламент на Съвета. По-долу е даден кратък обзор на правилата, прилагани в нормалния случай на уведомяване:

- **Уведомяване**

Съответната държава-членка (централните ѝ органи) е тази, която трябва да уведоми за планираните мерки за помощ чрез своето постоянно представителство. За да се ускори процедурата, Комисията е изработила стандартни формуляри за уведомяване за повечето видове помощи. На държавите-членки е предоставен специален софтуер („SANI“), за да се опрости и ускори процесът на уведомяване.

Някои малки изменения в съществуващите помощи са предмет на опростената система за уведомяване и по-бърза процедура за вземане на решения. Тези опростени условия могат да се приемат, само ако Комисията се информира редовно за изпълнението на съответните прилагани помощи.

¹⁰ ОВ L 83, 27.3.1999 г., стр. 1.

¹¹ Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията от 21 април 2004 г. за прилагането от Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета относно определянето на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за създаване на Европейската общност, ОВ L 140, 30.04.2004 г., стр. 1—134.

- **Искане на допълнителна информация**

Ако уведомлението е непълно, Комисията ще поиска допълнителна информация. На съответната държава-членка обикновено се дават 20 дни, за да предостави тази информация.

- **Разглеждане и решение**

Комисията разполага с два месеца за разглеждането на предлаганата помощ. Този двумесечен срок започва да тече от датата, на която Комисията е получила цялата информация, от която се нуждае, за да оцени случая и когато уведомлението може да се счита за пълно. Това разглеждане обикновено приключва с „решение да не се повдигат възражения“ или с „решение за откриване на процедура по член 88, параграф 2“:

Ако Комисията реши да не повдига възражения, съответната мярка за помощ може да бъде приведена в действие.

Комисията открива процедурата по член 88, параграф 2, ако има съмнения за съвместимостта с общия пазар на мярката за помощ, за която е уведомена. В тези случаи Комисията започва „официално разследване“. Тя публикува описание на държавната помощ в Официален Вестник и на своя уебсайт и поканва засегнатата държава-членка и заинтересованите страни да изразят мнение. В края на разследването Комисията приема окончателно решение. То може да бъде положително (помощта може да бъде приведена в действие), отрицателно (помощта не може да бъде приведена в действие) или положително, но да е поставено под определени условия (помощта може да бъде приведена в действие, ако са изпълнени определени условия). Максималният предвиден индикативен срок за такова разследване е 18 месеца.

Всички решения подлежат на контрол от Съда на ЕО съгласно член 230 от Договора за ЕО. Националните съдилища също имат роля в прилагането на решенията на Комисията за възстановяване на предоставените помощи.

6. Държавните помощи в програмите на структурните фондове

Оперативните програми по структурните фондове за периода 2007—2013 г. съдържат стандартна клауза, посочваща, че „всяка публична помощ по тази програма трябва да отговаря на процедурните и материални правила за държавните помощи, прилагани по времето на предоставянето на тази помощ“. Управляващите органи имат отговорността да гарантират изпълнението на това условие.

Приложение: Изложения относно държавните помощи

Дадени са 13 изложения, всеки от които се отнася до конкретна тема от областта на държавните помощи, организирани по категории помощ или по инструменти за помощ.

Всяко изложение представлява кратко обобщение на основните разпоредби, прилагани към съответната тема. В него точно са цитирани и съответните регламент, насока, рамка, съобщение или известие на Комисията, според случая. Пълната версия на правните текстове, посочени в изложенията, може да се намери и на уебсайта на Генерална дирекция „Конкуренция“ (http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html).

Изложение 1	Общ регламент за групово освобождаване
Изложение 2	Помощи за промените в климата и за други мерки за опазване на околната среда
Изложение 3	Помощи за изследвания, развойна дейност и иновации
Изложение 4	Регионална помощ
Изложение 5	Помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднено положение
Изложение 6	Помощи за малки и средни предприятия
Изложение 7	Помощи за създаване на работни места
Изложение 8	Помощи за обучение
Изложение 9	Мерки за предоставяне на рисков капитал
Изложение 10	Елементи на държавна помощ при продажба на земя и сгради от публични органи
Изложение 11	Услуги от общ икономически интерес
Изложение 12	Известие относно гаранциите
Изложение 13	Правилото <i>de minimis</i>

Забележка:

Тези изложения предоставят кратко и понякога опростено обобщение на законодателството за държавни помощи. Очевидно е, че от представените в тези изложения обобщения и таблици не могат да се извлекат каквито и да е права. За по-пълна и общоприета версия на правилата, прилагани във всяка област, читателят трябва да направи справка в съответните пълни законодателни текстове, които са точно посочени във всяко изложение.

Тази версия на ръководството беше завършена на 30 септември 2008 г.

Изложение 1 Общ регламент за групово освобождаване

Правно позоваване

Това изложение обобщава „Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно обявяването на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване)“ (ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3—47) (наричан по-нататък само „ОРГО“).

Допълнителна информация относно прилагането на ОРГО към отделни категории помощи се съдържа в различни изложения, включени в това приложение, съобразно темата, на която са посветени.

Обхват

ОРГО се прилага за всички сектори на икономиката, с изключение на рибарството и аквакултурите, земеделието и въгледобива¹², и с изключение на *регионалната* помощ в секторите на стоманодобивната, корабостроителната промишленост и производството на синтетични влакна, както и на схемите за регионална помощ, насочени към специфични сектори на стопанска дейност (с изключение на туризма). Регламентът не се прилага за дейности, свързани с износ, или в случаи на предпочитана употреба на местни за сметка на вносни стоки. Той не се прилага и към целеви (*ad hoc*) помощи за големи предприятия, с изключение на регионална инвестиционна помощ и помощ за създаване на работни места.

В ОРГО са предвидени индивидуални тавани на помощта¹³ (за всяка категория мерки), под които регламентът се прилага.

Понятия

Мерките, изброени в ОРГО и отговарящи на условията и критериите, предвидени в този регламент, се освобождават от изискването за уведомяване. Следователно държавите-членки могат да ги привеждат в действие без допълнителна оценка от Комисията.

Помощ, която не попада в обхвата на ОРГО, продължава да подлежи на изискването за уведомяване и на общата оценка на държавните помощи, извършвана от Комисията.

ОРГО **консолидира** в един акт и хармонизира правилата, съдържащи се досега в различни регламенти. Освен това регламентът **разширява** обхвата на клаузите за освобождаване от изискването за уведомяване, като включва в него пет категории помощи, които до момента не са се ползвали с такова освобождаване (помощ за опазване на околната среда, помощ за иновации, помощ за изследвания и развойна

¹² Помощи за обучение, предоставяне на рисков капитал, изследвания, развойна дейност и иновации, помощ за работници с увреждания и в неравностойно положение, както и помощ за опазване на околната среда, обаче, могат да се прилагат при определени обстоятелства при спазване на предвидените в ОРГО условия.

¹³ Например помощи за инвестиции в опазване на околната среда в размер до 7.5 млн. EUR, помощи за консултантски услуги за малки и средни предприятия в размер до 2 млн. EUR, помощи за фундаментални научни изследвания в размер до 20 млн. EUR, помощи за индустриални изследвания в размер до 10 млн. EUR, помощи за работници с увреждания в размер до 10 млн. EUR.

дейност за големи предприятия, помощ под формата на рисков капитал и помощ за нови предприятия, създадени от жени предприемачи).

ОРГО се прилага само към **прозрачни** помощи, т. е. безвъзмездни помощи и лихвени субсидии, заеми, при които брутният еквивалент на помощта е съобразен с референтния лихвен процент, гаранционни схеми, фискални мерки (с ограничение) и подлежащи на възстановяване авансови плащания при определени условия.

Предоставяне на помощ се допуска, само когато тя има **стимулиращ ефект**. ОРГО предвижда различни критерии за проверка на стимулиращия ефект с различни степени на сложност: i) за някои категории мерки наличието на стимулиращ ефект се приема за даденост; ii) за малките и средните предприятия стимулиращ ефект е налице, когато заявлението за помощ е подадено преди началото на проекта; и iii) за големите предприятия, в допълнение към горното, държавите-членки трябва да проверят дали са изпълнени основни условия, свързани с документацията.

Обхванати категории помощи и интензитет на помощта

ОРГО допуска следните категории помощи:

- помощи в полза на малки и средни предприятия;
- помощи за изследвания и иновации;
- помощи за регионално развитие;
- помощи за обучение;
- помощи за създаване на работни места;
- помощи под формата на рисков капитал;
- помощи за опазване околната среда;
- помощи за насърчаване на предприемачеството.

Таблица 3. Категории мерки, размери и интензитет на помощта, приложими съгласно ОРГО.

Вид на мярката за помощ	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО
Регионална инвестиционна помощ и регионална помощ за създаване на работни места (отпуска се само в подпомагани области) (член 13) (големи, средни и малки предприятия)	Помощ, по-малка от 75 % от максималния размер на помощта за инвестиции с допустими разходи от 100 млн. EUR	<ul style="list-style-type: none"> • Интензитет на регионалната помощ съгласно приложимата карта за регионалните помощи; И • + 20 процентни пункта за малки предприятия; • +10 процентни пункта за средни предприятия (с изключение на големи инвестиционни проекти и областта на транспорта)¹⁴

¹⁴ В областта на земеделието се прилагат различни интензитети.

Вид на мярката за помощ	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО
Помощ за новосъздадени малки предприятия (член 14)	<ul style="list-style-type: none"> • 2 млн. EUR на предприятие в регионите по член 87, параграф 3, буква а) • 1 млн. EUR на предприятие в регионите по член 87, параграф 3, буква в) • <i>годишни</i> размери на помощта на предприятие — не повече от 33 % от горните размери на помощта 	<p><i>Региони по член 87, параграф 3, буква а):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 35 % през първите три години след откриването на предприятието • 25 % в продължение на две години след това <p><i>Региони по член 87, параграф 3, буква в):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 25 % през първите три години след откриването на предприятието • 15 % в продължение на две години след това¹⁵
<p>Инвестиционна помощ и помощ за създаване на работни места за малки и средни предприятия (отпуска се извън подпомаганите области) (член 15)</p> <p>За инвестиции в преработка и предлагане на пазара на земеделски продукти</p>	<p>7,5 млн. EUR на предприятие за проект</p> <p>7,5 млн. EUR на предприятие за проект</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 20 % за малки предприятия • 10 % за средни предприятия <ul style="list-style-type: none"> • 75 % в най-отдалечените региони • 65 % в малките острови в Егейско море • 50 % в регионите по член 87, параграф 3, буква а) • 40 % във всички останали региони
Помощ за нови малки предприятия, създадени от жени предприемачи	1 млн. EUR на предприятие (максимум 33 % от тази сума годишно)	15 % за първите пет години
Помощ за консултантски услуги в полза на малки и средни предприятия	2 млн. EUR на предприятие за проект	50 %
Помощ за малки и средни предприятия за участие в панаири	2 млн. EUR на предприятие за проект	50 %

¹⁵ В някои случаи се прилага допълнителна помощ в размер на 5 % от допустимите разходи.

Вид на мярката за помощ	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО
Помощ за рисков капитал	1,5 млн. EUR на целево предприятие на 12 месеца	Без приложение
Помощ за изследвания и развойна дейност	<ul style="list-style-type: none"> • <i>фундаментални изследвания</i>: 20 млн. EUR • <i>индустриални изследвания</i>: 10 млн. EUR • <i>други</i>: 7,5 млн. EUR на предприятие за проект • сумата се удвоява за проекти по EUREKA¹⁶ 	<p><i>големи предприятия:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • фундаментални изследвания: 100 % • индустриални изследвания: 50 % • експериментални разработки: 25 % <p><i>средни предприятия:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • индустриални изследвания: 60 % • експериментални разработки: 35 % <p><i>Малки предприятия</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • индустриални изследвания: 70 % • експериментални разработки: 45 % <p>+15 процентни пункта (общо до 80 %) при сътрудничество на два и повече проекта</p>
Помощ за проучване на техническата осъществимост	<ul style="list-style-type: none"> • <i>фундаментални изследвания</i>: 20 млн. EUR • <i>индустриални изследвания</i>: 10 млн. EUR • <i>други</i>: 7,5 млн. EUR на предприятие за проект • сумата се удвоява за проекти по EUREKA 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>малки и средни предприятия</i>: 75 % за индустриални изследвания, 50 % за експериментални разработки; • <i>големи предприятия</i>: 65 % за индустриални изследвания, 40 % за експериментални разработки
Помощ за разходите на малки и средни предприятия във връзка с права на индустриална собственост	5 млн. EUR на предприятие за проект	<ul style="list-style-type: none"> • <i>фундаментални изследвания</i>: 100 % • <i>индустриални изследвания</i>: 50 % • експериментални разработки: 25 %
Помощ за новосъздадени новаторски предприятия	<ul style="list-style-type: none"> • 1 млн. EUR • 1,5 млн. EUR в регионите по член 87, параграф 3, буква а) • 1,25 млн. EUR в регионите по член 87, параграф 3, буква в) 	Без приложение
Помощ за изследвания и развойна дейност в секторите на земеделието и рибарството	При определени условия	100 % при определени условия

¹⁶ Eureka е паневропейска мрежа за пазарно ориентирани индустриални изследвания и развойна дейност.

Вид на мярката за помощ	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО
Помощ за консултантски услуги по иновации и услуги в подкрепа на иновации за малки и средни предприятия	200 000 EUR на предприятие за 3 години	75 % ако предприятието няма национална или европейска сертификация
Помощ за заемане на висококвалифициран персонал	Без приложение	50 % на предприятие за 3 години на заето лице
Помощ за обучение	2 млн. EUR на проект за обучение	<ul style="list-style-type: none"> • 25 % за специфично обучение • 60 % за общо обучение • +10 процентни пункта за работници с увреждания/в неравностойно положение • +20 процентни пункта за малки предприятия • +10 процентни пункта за средни предприятия 100 % за морски транспорт
Помощ за наемане на работници в неравностойно положение под формата на субсидии за заплати	5 млн. EUR на предприятие за проект	50 %
Помощ за наемане на работници с увреждания под формата на субсидии за заплати	10 млн. EUR на предприятие за проект	75 %
Помощ за компенсиране на допълнителните разходи, свързани с наемането на работници с увреждания	10 млн. EUR на предприятие за проект	100 %
Инвестиционна помощ, която дава възможност на предприятията да надвишават стандартите на Общността за опазване на околната среда или да повишават равнището на опазване на околната среда при отсъствие на стандарти на Общността	7,5 млн. EUR на предприятие за проект	Големи предприятия: 35 % Средни предприятия: 45 % Малки предприятия: 55 %
Помощ за придобиване на транспортни средства, които надвишават стандартите на Общността за опазване на околната среда	7,5 млн. EUR на предприятие за проект	Големи предприятия: 35 % Средни предприятия: 45 % Малки предприятия: 55 %
Помощ за ранно адаптиране на малки и средни предприятия към бъдещи стандарти за опазване на околната среда	7,5 млн. EUR на предприятие за проект	Ако изпълнението започва повече от 3 години преди влизането на стандарта в сила: <ul style="list-style-type: none"> • 15 % за малки предприятия • 10 % за средни предприятия Ако изпълнението започва между 1 и 3 години преди влизането на стандарта в сила: 10 % за малки предприятия

Вид на мярката за помощ	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО
Инвестиционна помощ за енергоспестяващи мерки	7,5 млн. EUR на предприятие за проект	<p>Два начина на изчисление:</p> <p>1. <i>допълнителни разходи за инвестиции (нетни):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Големи предприятия: 60 % • Средни предприятия: 70 % • Малки предприятия: 80 % <p>2. <i>допълнителни разходи за инвестиции (брутни):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Големи предприятия: 20 % • Средни предприятия: 30 % • Малки предприятия: 40 %
Инвестиционна помощ за високоефективно комбинирано производство на енергия	7,5 млн. EUR на предприятие за проект	<p>Големи предприятия: 45 %</p> <p>Средни предприятия: 55 %</p> <p>Малки предприятия: 65 %</p>
Инвестиционна помощ за насърчаване производството на енергия от възобновяеми енергийни източници	7,5 млн. EUR на предприятие за проект	<p>Големи предприятия: 45 %</p> <p>Средни предприятия: 55 %</p> <p>Малки предприятия: 65 %</p>
Помощ за проучвания в областта на околната среда	Без приложение	<p>Големи предприятия: 50 %</p> <p>Средни предприятия: 60 %</p> <p>Малки предприятия: 70 %</p>
Помощ за околната среда под формата на данъчни намаления	Без приложение	Без интензитет (допуска се, само ако е платено поне минималното данъчно ниво на Общността, за максимален период от 10 години)

Натрупване

Натрупване на различни мерки в обхвата на ОРГО се допуска, ако тези мерки се отнасят до *различни* определими допустими разходи. По отношение на едни и същи допустими разходи не се допуска натрупване за частично или напълно съвпадащи разходи, ако такова натрупване би довело до надхвърляне на най-високия интензитет на помощта, приложим съгласно ОРГО.

Изложение 2 Помощи за промените в климата и за други мерки за опазване на околната среда

Правно позоваване

Това изложение обобщава „Насоките на Общността относно държавната помощ за защита на околната среда“ (ОВ № С 82, 1.4.2008 г., стр. 1) (наричани по-нататък в това изложение „Насоките“). Наред с това то включва информация относно прилагането на ОРГО към помощта за опазване на околната среда.

Обхват

Насоките се отнасят за помощите за дейности, предназначени за възстановяване или предотвратяване на щети по нашата физическа околна среда или природни ресурси, или за насърчаване на ефективното използване на тези ресурси. Контролът на държавните помощи в тази област има за цел да гарантира, че мерките ще постигнат по-високо ниво на опазване на околната среда отколкото в случай, че не е предоставена помощ, и че положителните ефекти на помощта ще надхвърлят отрицателните.

Като правило, Насоките се прилагат във всички сектори, обхванати от Договора за ЕО, включително онези, предмет на специфични правила на Общността за държавните помощи (освен когато в тези правила е предвидено друго). Въпреки това, Насоките не се прилагат за:

- помощ за изследвания и развойна дейност, нито за проектиране и производство на безвредни за околната среда продукти. Въпреки това, Насоките обхващат инвестиционна помощ за придобиването на новаторски по отношение на околната среда активи (проекти), с които да се намали собственото замърсяване;
- помощ за обучение в областта на околната среда;
- областта на първичното земеделско производство, ако мерките вече са включени в Насоките на Общността относно държавните помощи в сектор селско и горско стопанство за периода 2007—2013 г.¹⁷;
- за рибарството и аквакултурите те се прилагат само при липсата на други специфични разпоредби;
- трудно възстановими разходи;
- централно парно отопление, освен когато това води до икономии на енергия;
- въздухоплавателна, пътна, железопътна, вътрешна водна и морска транспортна инфраструктура;
- проектиране и производство на безвредни за околната среда продукти, машини или транспортни средства, които функционират с по-малко природни ресурси, както и мерки, предназначени за подобряване на безопасността и хигиената; и
- улавяне и съхранение на въглерод.

Оценка

Насоките отразяват подхода, залегнал в плана за действие относно държавната помощ по отношение на усъвършенствания икономически подход към анализирането на

¹⁷ Насоки на Общността относно държавните помощи в сектор селско и горско стопанство за периода 2007-2013 г., ОВ С 319, 27.12.2006 г.

държавната помощ и въвеждането на балансиращ тест. В резултат на това, Насоките въвеждат правила, по които Комисията ще направи или стандартна оценка (когато държавната помощ може да бъде приета за съвместима, ако отговаря на опростените критерии, посочени в раздел 5 на Насоките) или подробна оценка (залегнала в раздел 5 на Насоките), която изисква по-задълбочен анализ на мерките и провеждането на балансиращия тест във всеки отделен случай. По принцип Насоките предвиждат Комисията да обърне внимание на стимулиращия ефект, необходимостта и пропорционалността на държавната помощ в областта на околната среда.

Таблица 4. Прагове за провеждане на подробна оценка съгласно Насоките*

Вид на мярката	Стандартна оценка	Подробна оценка
За мерки в обхвата на ОРГО	Да (ако са изпълнени условията на ОРГО)	Всички мерки със задължение за индивидуално уведомяване по ОРГО
За всички инвестиционни помощи (независимо от техния вид)	Да	7,5 млн. EUR на предприятие
Оперативна програма помощ за спестяване на енергия	Да	5 млн. EUR на предприятие за 5 години
Оперативна помощ за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници и/или комбинирано производство на топлинна енергия от възобновяеми източници	Да	Реализираното в резултат на мярката производство на електрическа енергия от възобновяеми източници надвишава 125 MW
Оперативна помощ за производство на биогорива	Да	Реализираният в резултат на мярката производствен капацитет надвишава 150 000 т годишно
Оперативна помощ за комбинирано производство на енергия	Да	Реализираният в резултат на мярката капацитет за комбинирано производство на електрическа енергия надвишава 200 MW
Помощ под формата на намаления на или освобождаване от данъците за околната среда	Да	Не

* Всички други мерки за помощ за опазване на околната среда, предвидени в Насоките, които не са изброени в горната таблица, подлежат само на стандартна оценка.

Мерки за помощ

Помощ за инвестиции на предприятия, които подобряват стандартите на Общността или които повишават степента на опазване на околната среда при липса на стандарти на Общността

- Допустими разходи: строго ограничени до допълнителните инвестиционни разходи, необходими за достигането на по-високо ниво на опазване на околната среда. Експлоатационните ползи/разходи се отчитат за срок от 5 години. Допустимите инвестиции могат да бъдат направени в земя, сгради, производствено оборудване и трансфер на технологии. Помощ не може да се отпуска за достигането на стандарти, които са вече приети, но не са влезли в сила.

Помощ за инвестиции в придобиване на нови транспортни средства, които

надвишават стандартите на Общността или които повишават равнището на опазване на околната среда при липса на стандарти на Общността

- Допустими разходи: строго ограничени до допълнителните инвестиционни разходи, необходими за достигането на по-високо ниво на опазване на околната среда. Експлоатационните ползи/разходи се отчитат за срок от 5 години. Помощ за инвестиции в придобиването на нови пътни, железопътни, вътрешни водни и морски транспортни средства, отговарящи на стандартите, приети от Общността, но все още не влезли в сила, освен ако новите стандарти не се прилагат със задна дата. Помощта може да бъде предоставена за модернизирани съществуващи транспортни средства.

Помощ за инвестиции за ранно адаптиране към бъдещи стандарти на Общността

- Допустими разходи: строго ограничени до допълнителните разходи, необходими за достигането на по-високо ниво на опазване на околната среда. Експлоатационните ползи/разходи се отчитат за срок от 5 години. Допустимите инвестиции могат да бъдат направени в земя, сгради, производствено оборудване и трансфер на технологии. Помощта е разрешена, ако адаптирането се състои поне 1 година преди стандартът на Общността да влезе в сила.

Помощ за енергоспестяване

Инвестиционна помощ

- Допустими разходи: строго ограничени до допълнителните разходи, пряко свързани с енергоспестяващите мерки, и ниво на енергоспестяване, надвишаващо предвиденото в стандартите на Общността. Освен това, експлоатационните **ползи** и разходи, възникнали през първите три години от жизнения цикъл на инвестицията (за малки и средни предприятия), първите четири години (за големи предприятия, които не участват в схемата на ЕС за търговия с емисии на CO₂) или първите 5 години (за големи предприятия, които участват в схемата на ЕС за търговия с емисии на CO₂) съответно се приспадат и добавят. Допустимите инвестиции могат да бъдат направени в земя, сгради, производствено оборудване и трансфер на технологии.

Оперативна помощ

- Помощта е ограничена до компенсирани нетни допълнителни производствени разходи, като се отчитат ползите от енергоспестяване. Предоставената инвестиционна помощ се приспада от производствените разходи. Ограничението е до пет години.

Помощ за възобновяеми енергийни източници

Инвестиционна помощ

- Допустими разходи: строго ограничени до допълнителните разходи, поети от бенефициера в сравнение с традиционна електроцентрала или с традиционна отоплителна система със същия капацитет. Допустимите разходи трябва да се изчисляват без включване на експлоатационни ползи и разходи, възникнали през първите пет години от инвестицията. Допустимите инвестиции могат да бъдат направени в земя, сгради, производствено оборудване и трансфер на технологии.

- Помощ за биогорива са отпуска единствено във връзка с устойчиви биогорива.

Оперативна помощ

- За покриване на разликата между разходите за производство на енергия от възобновяеми източници и пазарната цена на вида използвана енергия.

Помощ за комбинирано производство на енергия

Инвестиционна помощ

- Допустими разходи: ограничени до допълнителните инвестиционни разходи, необходими за изграждането на високоефективна инсталация за комбинирано производство на енергия спрямо инвестицията за еквивалентна мощност. Изчисляват се без включване на експлоатационни ползи и разходи, възникнали през първите пет години от инвестицията. Допустимите инвестиции могат да бъдат направени в земя, сгради, производствено оборудване и трансфер на технологии.

Оперативна помощ

- Прилагат се същите правила, както за производство на енергия от възобновяеми източници. Допустими инсталации: предприятия, доставящи електроенергия и отопление на населението, когато производствените разходи надвишават пазарните им цени. При промишлена употреба, само когато може да се покаже, че производствените разходи за единица енергия при използване на тази техника, надвишават пазарната цена на единица конвенционална енергия.

Помощ за инвестиции в енергийноэффективно централно отопление

- Допустими разходи: строго ограничени до допълнителните разходи, поети от бенефициера в сравнение с традиционна отоплителна система със същия капацитет. Допустимите разходи трябва да се изчисляват без включване на експлоатационни ползи и разходи, възникнали през първите пет години от инвестицията. Допустимите инвестиции могат да бъдат направени в земя, сгради, производствено оборудване и трансфер на технологии.

Помощ за управление на отпадъци

- Допустими разходи: ограничени до допълнителните разходи, необходими за извършването на инвестиция, позволяваща управление на отпадъците и понесени от бенефициера спрямо еквивалентната инвестиция. Изчисляват се без включване на експлоатационни ползи и разходи, възникнали през първите пет години от инвестицията.
- При определени условия се включват и дейности, свързани с повторна употреба, рециклиране и възстановяване. Насочена е към намаляване на замърсяването, причинено от други предприятия. Не обхваща замърсяването, причинено от бенефициера на помощта.

Помощ за възстановяване на замърсени площадки

- Ако лицето, отговорно за замърсяването, не е известно или не може да бъде принудено да заплати разхода, лицето, отговарящо за рехабилитацията на земята, може да получи помощ. Като „замърсител“ се определя лицето, което според действащото законодателство във всяка държава-членка е отговорно за

замърсяването.

- Допустимите разходи са равни на разходите за възстановяване минус увеличението на цената на земята.

Помощ за преместване на предприятия

- Помощ за преместване на някои предприятия на нови площадки може да се отпусне само, ако промяната в мястото е продиктувана от съображения за опазване на околната среда и ако е разпоредена с административно или съдебно решение или договорена между предприятието и компетентните обществени органи. Освен това, съответното предприятие трябва да спазва най-строгите стандарти, прилагани на новото му място на дейност.
- Допустимите разходи следва да са ограничени до нетните разходи за преместването. Комисията ще отчете ползите (например извлечени от продажба или отдаване под наем на изоставени инсталации, получените компенсации при отчуждаване) и разходите (покупка на земя, строителство или покупка на нови инсталации, неустойки).

Помощ под формата на схеми за търгуемо разрешение

- Помощта може да е съвместима само, ако схемите са създадени за постигането на екологични цели, надвишаващи задължителните стандарти на Общността, ако разпределението се извърши по прозрачен и обективен начин, ако общият брой на разрешенията или на квотите, отпуснати на всяко предприятие под пазарната им стойност не надвишава нуждите му, ако не се облагодетелстват новодошлите на пазара и не съществуват неоправдани бариери за навлизане на пазара.
- Необходимостта и пропорционалността на държавната помощ ще бъдат оценени. Без помощ (т. е. търгуването изцяло чрез наддаване за емисионни разрешителни) схемата за разрешителни трябва да доведе до съществено увеличение на производствените разходи, което не може да бъде прехвърлено върху крайните клиенти без да доведе до значителен спад в продажбите и не е възможно да се снижи нивото на емисиите, така че цената на разрешителното да бъде поносима.
- Критериите за необходимост и пропорционалност не бяха взети под внимание при определянето на квоти по схемата на ЕС за търговия с емисии на CO₂ за периода на търгуване, приключващ на 31 декември 2012 г.

Помощ под формата на намаления на или освобождаване от данъци за околната среда

- Отпуска се, ако допринася поне косвено за подобряване на нивото на защита на околната среда и намалението или освобождаването не подкопават преследваната от данъка обща цел.
- *Хармонизирани данъци*: помощта е съвместима в продължение на десет години, ако бенефициерите плащат данък, равен поне на минимума, установен в Общността и ако намалението или освобождаването са съвместими със съответното законодателство на Общността.
- *Нехармонизирани и хармонизирани данъци, ако платеният данък е под минимума, установен в Общността*: всяко данъчно намаление и освобождаване трябва да бъде необходимо и пропорционално:
 - *Необходимост от помощта*: избор на бенефициер въз основа на обективни и прозрачни критерии, данъкът за опазване на околната среда трябва да доведе до

съществено увеличение на производствените разходи, което не може да бъде прехвърлено върху крайните клиенти без да доведе до значителен спад в продажбите.

- *Пропорционалност на помощта*: всеки бенефициер плаща част от националния данък в зависимост от своето постижение спрямо най-успешния способ в ЕИП или 20 % от националния данък (освен ако по-ниската ставка се оправдава с ограничено нарушаване на конкуренцията) или при сключени споразумения между държавата-членка и предприятията, получаващи помощта.

Принцип за изчисляване на допълнителните инвестиционни разходи

Допълнителните инвестиционни разходи се изчисляват на два етапа:

1. Инвестиционни разходи, определени чрез съпоставяне със съпоставителна ситуация при липса на държавна помощ. Съпоставителният сценарий трябва да бъде правдоподобен и да отговаря поне на приложимите в Общността стандарти.
2. Всички експлоатационни ползи, възникнали през определен период (обикновено пет години) от жизнения цикъл на инвестицията, се приспадат, а съответните експлоатационни разходи се добавят.

Максимална помощ

Таблица 5. Общ преглед на максималния интензитет на помощта, като процент от допустимите разходи.

Вид на мярката за помощ	Инвестиционна помощ	Оперативна помощ
а) Инвестиционна помощ, която дава възможност на предприятията да надвишават стандартите на Общността за опазване на околната среда или да повишават равнището на опазване на околната среда при отсъствие на стандарти на Общността	малко предприятие: 70 % средно предприятие: 60 % голямо предприятие: 50 % търг: 100 % бонус за еко-иновации: +10 %	
и		
б) Помощ за придобиване на нови транспортни средства, които надвишават стандартите на Общността или които повишават равнището на опазване на околната среда при отсъствие на стандарти на Общността		

Вид на мярката за помощ	Инвестиционна помощ	Оперативна помощ
в) Помощ за инвестиции за ранно адаптиране към бъдещи стандарти на Общността	<p>Повече от 3 години предсрочно:</p> <ul style="list-style-type: none"> • малко предприятие: 25 % • Средно предприятие: 20 % • Голямо предприятие: 15 % <p>Между 1 и 3 години предсрочно:</p> <ul style="list-style-type: none"> • малко предприятие: 20 % • Средно предприятие: 15 % • Голямо предприятие: 10 % 	
г) Помощ за проучвания в областта на околната среда	<p>малко предприятие: 70 % Средно предприятие: 60 % Голямо предприятие: 50 %</p>	
д) Помощ за енергоспестяване	<p>малко предприятие: 80 % Средно предприятие: 70 % Голямо предприятие: 60 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 100 % от допълнителните разходи с линейно намаляване до 0 за 5 години ИЛИ • 50 % от допълнителните разходи за 5 години
е) Помощ за възобновяеми енергийни източници	<p>малко предприятие: 80 % средно предприятие: 70 % голямо предприятие: 60 %</p> <p>търг: 100 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Компенсиране на разликата между производствените разходи и пазарната цена ИЛИ • 100 % от допълнителните разходи с линейно намаляване до 0 за 5 години ИЛИ • 50 % от допълнителните разходи за 5 години
ж) Помощ за комбинирано производство на енергия	<p>малко предприятие: 80 % средно предприятие: 70 % голямо предприятие: 60 %</p> <p>търг: 100 %</p>	Прилагат се правилата за възобновяемите енергоизточници
з) Помощ за енергийноефективно централно отопление	<p>малко предприятие: 70 % средно предприятие: 60 % голямо предприятие: 50 %</p> <p>търг: 100 %</p>	
и) Помощ за управление на отпадъци	<p>малко предприятие: 70 % средно предприятие: 60 % голямо предприятие: 50 %</p>	
й) Помощ за възстановяване на замърсени площадки	100 % от допустимите разходи	

Вид на мярката за помощ	Инвестиционна помощ	Оперативна помощ
к) Помощ за преместване на предприятия	малко предприятие: 70 % средно предприятие: 60 % голямо предприятие: 50 %	

Уведомяване

С ОРГО бяха въведени нови категории помощ за опазване на околната среда, които са освободени от изискването за уведомяване. При спазване на предвидените в ОРГО условия (включително относно интензитета на специалните помощи), в някои случаи не се изисква уведомяване за: инвестиционна помощ, която дава възможност на предприятията да надвишават стандартите на Общността за опазване на околната среда или да повишават равнището на опазване на околната среда при липса на стандарти на Общността; помощ за инвестиции в придобиване на нови транспортни средства, които надвишават стандартите на Общността или които повишават равнището на опазване на околната среда при липса на стандарти на Общността; помощ за инвестиции за ранно адаптиране към бъдещи стандарти на Общността за малки и средни предприятия; инвестиционна помощ за опазване на околната среда за енергоспестяващи мерки; инвестиционна помощ за опазване на околната среда за високоефективно комбинирано производство на енергия; инвестиционна помощ за опазване на околната среда за насърчаване производството на енергия от възобновяеми енергийни източници; помощ за проучвания в областта на околната среда и помощ под формата на намаления на данъците за околната среда.

За всяка помощ от тези категории, обаче, трябва да се отправи уведомление, ако тя надхвърля индивидуалните прагове за уведомяване, възлизащи на 7,5 млн. EUR на предприятие за инвестиционен проект. Аналогично, ако условията на ОРГО не са изпълнени, също се изисква отправяне на уведомление за помощта и тя подлежи на оценка въз основа на Насоките.

Изложение 3 Помощи за изследвания, развойна дейност и иновации

Правно позоваване

Това изложение обобщава „Рамката на Общността за държавна помощ за научни изследвания, развитие и иновации“ (ОВ С 323, 30.12.2006 г., стр. 1) (наричана по-нататък в това изложение „Рамката“). Наред с това то включва информация относно прилагането на ОРГО към помощта за изследвания, развойна дейност и иновации.

Обхват

Рамката касае всички мерки, по които се предоставят държавни помощи за фирмени изследвания, развойна дейност и иновации.

Помощите за изследвания, развойна дейност и иновации не се считат за държавна помощ:

- публично финансиране на нестопански дейности за изследвания, развойна дейност и иновации от изследователски организации;
- изследвания и разработки, възложени на предприятия от публични органи при пазарни условия (процедура на открит търг).

Сектори, за които се прилагат специални правила:

- железопътен, сухопътен транспорт и транспорт по вътрешни водни пътища;
- земеделие и рибарство: максималният интензитет на помощта е 100 % във всички случаи (при определени условия).

Понятия

Фундаментални изследвания: експериментална или теоретична работа, извършвана основно за придобиване на нови знания за основополагащите принципи на явления и наблюдаеми факти, без да се има предвид пряко практическо приложение или използване.

Индустриални изследвания: планирани изследвания или критични проучвания, насочени към придобиването на нови знания или умения за разработката на нови продукти, процеси или услуги или внасяне на значителни подобрения в съществуващи продукти, процеси или услуги.

Експериментални разработки: придобиването, комбинирането, оформянето и използването на съществуващи научни, технологични, бизнес или други свързани с тях знания и умения с цел изработването на планове и споразумения или проекти за нови, изменени или подобрени продукти, процеси или услуги (включително създаването на търговски използваем прототип или пилотни проекти при определени условия).

Мерки за помощ

Рамката признава следните мерки като съвместими съгласно член 87, параграф 3, буква в) от Договора:

- помощ за проекти за изследвания и развойна дейност;

- помощ за изследвания на техническа изпълнимост;
- помощ за разходи за права на индустриална собственост за малки и средни предприятия;
- помощ за новосъздадени новаторски предприятия;
- помощ за процеси и организационни иновации в услугите;
- помощ за консултантски услуги по иновации и услуги в подкрепа на иновации;
- помощ за наемане на висококвалифициран персонал; и
- помощ за новаторски групи.

Допустими разходи

Допустимите разходи зависят от вида на предлаганата мярка и се съдържат в съответните раздели на Рамката. Като пример, следните видове могат да се квалифицират като допустими разходи за *помощи за проекти за изследвания и развойна дейност* (т. е. първата категория от горепосочените помощи):

- разходи за персонала, доколкото той е ангажиран в изследователска дейност;
- разходи за инструменти, оборудване, земя и помещения, в степента и за времето, в което те се използват за изследователския проект (съответно подлежащи на амортизация);
- разходи за договорни изследвания, технически знания и патенти, внесени или лицензирани от външни източници на пазарна цена;
- разходи за външни консултации и еквивалентни услуги, използвани изключително за проекта;
- допълнителни непредвидени разходи, направени пряко в резултат на изследванията;
- други оперативни разходи, направени пряко в резултат на изследователската дейност.

Интензитет на помощта

Подобно на допустимите разходи, интензитета на помощта се различава в зависимост от съответната мярка. Като пример, в следващата таблица са показани интензитетите на помощите, прилагани за първия вид мярка за помощ — *помощ за проекти за изследвания и развойна дейност*:

Таблица 6. Интензитет на помощта за проекти за изследвания и развойна дейност

Вид изследвания и развойна дейност	Малко предприятия	Средно предприятие	Голямо предприятие
Фундаментални изследвания	100 %	100 %	100 %
Индустриални изследвания	70 %	60 %	50 %
Индустриални изследвания, свързани с: <ul style="list-style-type: none"> • сътрудничество между инициативи; за големи инициативи: трансгранични инициативи или поне едно малко или средно предприятие; или • сътрудничество на инициатива с изследователска организация; или • разпространение на резултатите. 	80 %	75 %	65 %
Експериментални разработки	45 %	35 %	25 %

<p>Експериментални разработки във връзка с:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сътрудничество между инициативи; за големи инициативи: трансгранични инициативи или поне едно малко или средно предприятие; или • сътрудничество на инициатива с изследователска организация. 	60 %	50 %	40 %
---	------	------	------

Специални условия

Рамката предвижда три типа оценка въз основа на балансиращ тест между положителния и отрицателния ефект на помощта:

i) *стандартна оценка* — дали проектът удовлетворява условията, предвидени в глава 5 на Рамката, приема се, че балансиращият тест ще бъде положителен. В тази категория влизат следните мерки (при условие, че помощта се предоставя само при кандидатстване пред националните органи):

- помощ за проект и изследвания на изпълнимостта, ако бенефициерът е малко или средно предприятие и размерът на помощта е под 7,5 млн. EUR за всяко предприятие за даден проект;
- помощ за разходи за права на индустриална собственост за малки и средни предприятия;
- помощ за новосъздадени новаторски предприятия;
- помощ за консултантски услуги по иновации;
- помощ за услуги в подкрепа на иновации и
- помощ за наемане на висококвалифициран персонал.

ii) *стандартна оценка*, придружена с *демонстрация* на стимулиращия ефект и необходимостта - съгласно глави 5 и 6 на Рамката: за всички помощи, за които е отправено уведомление и които попадат **под** праговете за подробната оценка (посочена по-долу) **и** не попадат в една от категориите на стандартната оценка само съгласно глава 5 (за които наличието на стимулиращ ефект се приема за даденост).

(iii) *подробна оценка* — поради високия риск от изкривяване на конкуренцията, Комисията ще направи подробна оценка на мерките, когато сумата надвишава:

- за помощи за проекти и изследвания за изпълнимост:
 - ако проектът е предимно за фундаментални изследвания: 20 млн. EUR;
 - ако проектът е предимно за индустриални изследвания: 10 млн. EUR;
 - за всички други проекти: 7,5 млн. EUR;
- за процеси или организационни иновации в дейности по услуги, 5 млн. EUR.;
- за новаторски групи: 5 млн. EUR.

За всяка схема за помощ се изисква годишен доклад за изпълнението.

Таблица 7. Категории мерки за помощ, приложими тавани на размера на помощите съгласно ОРГО и прагове за пристъпване към подробна оценка съгласно Рамката

Мярка за помощ	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Стандартна оценка (Рамка)	Подробна оценка ¹⁸ (Рамка)
Помощи за проекти и изследвания за изпълнимост:	<ul style="list-style-type: none"> • фундаментални изследвания: 20 млн. EUR • индустриални изследвания: 10 млн. EUR • други: 7,5 млн. EUR на предприятие за проект • сумата се удвоява за проекти по EUREKA¹⁹ 	Да (ако не са изпълнени условията на ОРГО)	<ul style="list-style-type: none"> • фундаментални изследвания: 20 млн. EUR • индустриални изследвания: 10 млн. EUR • други: 7,5 млн. EUR на предприятие за проект • сумата се удвоява за проекти по EUREKA
Разходи за права на индустриална собственост за малки и средни предприятия	5 млн. EUR на предприятие за проект	Да	Не
Новосъздадени новаторски предприятия	1 млн. EUR	Да	Не
Консултантски услуги по иновации и услуги в подкрепа на иновации	200 000 EUR на предприятие за 3 години	Да	Не
Заемане на висококвалифициран персонал	50 % от допустимите разходи за 3 години на предприятие на заето лице	Да	Не
Процеси или организационни иновации	Не са включени в ОРГО	Да	За услуги: 5 млн. EUR на предприятие за проект
Новаторски групи	Не са включени в ОРГО	Да	5 млн. EUR на група

Уведомяване

С ОРГО бяха въведени нови категории помощ за изследвания, развойна дейност и иновации, които са освободени от изискването за уведомяване. При спазване на предвидените в ОРГО условия (включително относно интензитета на специалните помощи), в някои случаи не се изисква уведомление за: проекти за изследвания и развойна дейност, помощ за проучване на техническата осъществимост, помощ за разходи за права на индустриална собственост за малки и средни предприятия, помощ за изследвания и развойна дейност в секторите на земеделието и рибарството, помощ за млади иновационни предприятия, помощ за консултантски услуги по иновации и услуги в подкрепа на иновации и помощ за заемане на висококвалифициран персонал.

За такава помощ, обаче, винаги се отправя уведомление, ако са надхвърлени посочените в горната таблица прагове за индивидуално уведомяване.

¹⁸ Всички случаи, за които Комисията е уведомена в изпълнение на задължение за индивидуално уведомяване, предвидено в ОРГО, подлежат също на подробна оценка.

¹⁹ Eureka е паневропейска мрежа за пазарно ориентирани индустриални изследвания и развойна дейност.

Аналогично, ако условията на ОРГО не са изпълнени, също се изисква отправяне на уведомление за помощта и тя подлежи на оценка въз основа на Рамката.

Изложение 4 Регионална помощ

Правно позоваване

Това изложение обобщава:

- Насоките относно националните регионални помощи за периода 2007—2013 г. (ОВ С 54, 4.3.2006 г., стр. 13) (наричани по-нататък в това изложение „Насоките“);
- прилагането на ОРГО към регионалните инвестиционните помощи и помощи за създаване на работни места, и към помощите за новооткрити предприятия.

Цел

Насърчаване развитието на по-малко облагодетелстваните региони:

- чрез подпомагане на първоначалните инвестиции и инвестиции в създаване на работни места, свързани с първоначални инвестиции и новооткрити малки предприятия; или
- в изключителни случаи, чрез предоставяне на оперативна помощ.

Обхват

Насоките обхващат инвестиционна помощ, помощ за новооткрити предприятия и оперативна помощ за предприятия, разположени в региони, които могат да кандидатстват за регионална помощ (вж. по-долу).

Насоките не се отнасят за първичното производство на селскостопански продукти, изброени в Приложение I от Договора. Те се прилагат по принцип към преработката и предлагането на пазара на земеделски продукти²⁰. Те, обаче, не се прилагат за сектора на рибарството нито към въгледобивната промишленост.

Специални правила се прилагат за:

- транспорта и корабостроенето;
- не се допуска регионална помощ за стоманодобивната индустрия и за производството на синтетични влакна;
- големите инвестиционни проекти (вж. раздела „Понятия“).

Основни условия

За да може да получи помощ съгласно Насоките, проектът трябва да отговаря на следните основни условия:

- нови активи (с изключение на малките и средните предприятия);
- запазване на инвестицията в региона за минимален период от 5 години (3 години за малките и средните предприятия) след приключването му;
- финансов принос на бенефициера, не по-малък от 25 % от допустимите разходи.

²⁰ Вж. също Насоките на Общността за държавните помощи в секторите на земеделието и рибарството за периода 2007—2013 г. (ОВ С 319, 27.12.2006 г.).

Понятия

Могат да се разграничат две категории региони с право на помощ:

- *Региони по член 87, параграф 3, буква а)*: това се региони, където жизненото равнище е необичайно ниско или където има високо равнище на непълна заетост (региони NUTS II с БВП на глава от населението, по-нисък от 75 % от средния за ЕС);
- *Региони по член 87, параграф 3, буква в)*: това са проблемни региони, определени въз основа на (национални) индикатори, предложени от държавите-членки, предмет на максимално покритие на населението и някои минимални условия за предотвратяване на злоупотреби.

Първоначални инвестиции: инвестиции в материални и нематериални активи, свързани с откриването на ново предприятие, разширение на съществуващо предприятие, разнообразяване на производството на нови, допълнителни продукти на дадено предприятие или основна промяна в общия производствен процес на съществуващо предприятие;

Създаване на работни места, свързано с инвестицията: нетно увеличение на броя на работните места, създадени в рамките на 3 години от осъществяването на инвестицията.

Оперативна помощ: помощ, с която се цели намаляване на текущите разходи на предприятието (например разходи за заплати, транспортни разходи, наеми).

Голям инвестиционен проект (ГИП): проект за първоначални инвестиции с допустими инвестиционни разходи, които са най-малко 50 млн. EUR по сегашна стойност (допустимите инвестиционни разходи са определени по-долу).

ГИП, подлежащ на индивидуално уведомяване: голям инвестиционен проект, в рамките на който общият размер на помощта от всички източници надхвърля 75 % от максималния размер на помощта, който инвестиция с допустими разходи от 100 млн. EUR може да получи в съответния регион. Държавите-членки са длъжни да **отправят индивидуални уведомления** за всички случаи, които надхвърлят този размер на помощта.

Брутен еквивалент на помощта (БЕП): номиналната стойност на предоставената помощ, дисконтирана към датата на предоставяне.

Интензитет на помощта: БЕП, изразен като процент от общите допустими разходи за проекта.

Помощ за първоначални инвестиции

Допустими разходи: помощта за първоначални инвестиции може да се изчислява като процент от стойността на инвестицията или като процент от разходите за заплати на персонала, свързани с първоначалните инвестиции.

- **Инвестиция:** материална инвестиция (земя, сгради, машини/оборудване) и ограничен размер на нематериални инвестиции (разходи, свързани с трансфер на технологии). Не са допустими разходите за транспортна техника в транспортния сектор.

- Разходи за заплати: очаквани брутни разходи за заплати и задължителни осигурителни вноски, изчислени за период от две години, умножени по броя създадени работни места (нетен брой на създадените работни места в даденото предприятие).

Максимален интензитет на помощта

Таблица 8. Максимален интензитет на помощта

Регионален БВП като % от БВП на 25-те държави-членки на ЕС	Максимални суми на помощите за големи предприятия	Размер на помощите в най-отдалечените региони
> 75 %	15 % - 10 %	40 %
<75 %	30 %	50 %
<60 %	40 %	60 %
<45 %	50 %	Без приложение

Така наречените „региони със статистически ефект“ — които имат по-малко от 75 % от БВП на 15-те държави-членки на ЕС, но повече от 75 % от БВП на 25-те държави-членки (3,6 % от населението на 25-те държави-членки на ЕС) – ще се възползват от преходния статут и отговарят на изискванията за най-ниските нива на помощи по член 87, параграф 3, буква а) от Договора, с ниво от 30 % на помощта за големи предприятия до 31.12.2010 г. Положението на тези региони ще бъде преразгледано през 2010 г. Ако положението им се е влошило под 70 % от средното за 25-те държави-членки на ЕС ниво, те ще продължат да се възползват от член 87, параграф 3, буква а) от Договора. В обратния случай те ще бъдат имат право на помощ по член 87, параграф 3, буква в) от Договора с ниво на помощта от 20 %, считано от 1 януари 2011 г.

Регионите с право на помощ са определени в картите за регионални помощи за всяка държава-членка, публикувани на уебсайта на ГД „Конкуренция“²¹.

Преходни разпоредби се предвиждат до края на 2010 г. за региони, засегнати от най-големите ограничения в интензитета на помощта и до края на 2008 г. — за региони, които са изгубили право на помощ съгласно новите Насоки. Тези региони също са определени в картите.

За **големи инвестиции** таванът на интензитета на регионалните помощи е намален както следва:

- за частта от допустимите разходи до 50 млн. EUR, 100 % от приложимия таван за регионалните помощи;
- за частта от допустимите разходи между 50 и 100 млн. EUR, интензитетът е намален на 50 % от тавана за регионалните помощи;
- за частта от допустимите разходи над 100 млн. EUR, интензитетът е намален на 34 % от тавана на регионалните помощи;
- **пример:** голям инвестиционен проект с допустими разходи от 200 млн. EUR и приложим таван за регионални помощи от 40 % от БЕП може да получи максимална помощ от **43,6 млн. EUR:**

і) До 50 млн. EUR: 100 % от приложимия таван за регионалните помощи => 50 млн. EUR x 40 %; или 20 млн. EUR;

²¹ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/regional_aid/regional_aid.cfm

ii) За частта между 50 млн. EUR и 100 млн. EUR: 50 % от приложимия таван за регионалните помощи => 50 млн. EUR x (40 % x 50 %); или 10 млн. EUR;

iii) За частта, надхвърляща 100 млн. EUR: 34 % от приложимия таван за регионалните помощи => 100 млн. EUR x (40 % x 34 %); или 13,6 млн. EUR;

Общ размер на помощта => i)+ii)+iii) = 20 млн. EUR + 10 млн. EUR + 13,6 млн. EUR = 43,6 млн. EUR

Точка 65 от Насоките съдържа разпоредби относно последващото наблюдение на държавните помощи, предоставени на **големи инвестиционни проекти, които не подлежат на задължение за уведомяване**, наричани също „механизъм за прозрачност“. Големи инвестиционни проекти, които не подлежат на задължение за уведомяване, са проекти, за които размерът на помощта не надхвърля прага за уведомяване, т. е. 75 % от максималния размер на помощта, който може да получи инвестиция с допустими разходи от 100 млн. EUR, като се прилага стандартният таван на помощта, определен за големи предприятия съгласно одобрената карта за регионалните помощи към датата на предоставяне на помощта.

Съгласно механизма за прозрачност, когато се предоставя регионална помощ въз основа на съществуващи схеми за помощ²² за големи инвестиционни проекти, които не подлежат на задължение за уведомяване, държавите-членки трябва, в срок от 20 работни дни, считано от деня на предоставяне на помощта от компетентния орган, да предоставят на Комисията информацията, изискана със стандартния формуляр, предвиден в Насоките.²³ Обобщена информация се публикува в последствие на уебсайта на ГД „Конкуренция“²⁴.

С изключение на големите инвестиционни проекти, интензитетът на помощта може да бъде увеличен във всички подпомагани области с 20 процентни пункта, когато помощта се предоставя на малки предприятия, и с 10 процентни пункта, когато се предоставя на средни предприятия. При това не се допускат премии за малки и средни предприятия за големи инвестиционни проекти с допустими разходи над 50 млн. EUR.

Нагрупуване

Определените в горната таблица тавани на интензитет на помощта се прилагат към общи помощи:

- когато помощта се предоставя по няколко схеми за регионални помощи;
- ако помощта се предоставя от местни, регионални, национални или общностни източници.

Когато допустимият за регионални помощи разход е допустим за подпомагане за други цели (например изследвания, развойна дейност и иновации), той подлежи на най-благоприятния таван по въпросните схеми.

²² Индивидуална помощ, предоставена извън рамките на одобрени схеми за помощ (помощ *ad hoc*), подлежи във всички случаи на уведомяване на Комисията.

²³ Стандартизираният формуляр за отчитане е достъпен също във формат Excel на уебсайта на ГД „Конкуренция“: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html

²⁴ <http://ec.europa.eu/competition>

Оперативна помощ

Общи разпоредби

С някои изключения оперативна помощ може да се предоставя само на региони по член 87, параграф 3, буква а), но само ако е удовлетворено всичко едно от следните условия:

- помощта е оправдана по отношение на приноса ѝ към регионалното развитие;
- нивото ѝ е пропорционално на пречките, които тя трябва да отстрани;
- ограничена е във времето и се намалява прогресивно.

Държавите-членки трябва да докажат съществуването и важността на тези пречки.

Помощ за транспорта: помощ за покриване на допълнителните транспортни разходи може да се предостави само на най-отдалечените региони и такива с ниска гъстота на населението, които имат право на регионални помощи.

Помощ за преодоляване на обезлюдяването: помощ за преодоляване на обезлюдяването може да се предоставя постоянно в най-слабо заселените региони с гъстота на населението под 8 жители на км².

Помощ за преодоляване на недостатъците на най-отдалечените региони: помощи могат да се предоставят постоянно за преодоляване на недостатъците на най-отдалечените региони (отдалеченост, изолираност, малък размер, трудна топография и климат, икономическа зависимост от малко продукти).

Помощ за новосъздадени малки предприятия:

- максимум 3 млн. EUR на предприятие в регион по член 87, параграф 3, буква а) и 2 млн. EUR за предприятие от региони по член 87, параграф 3, буква в);
- премия от 5 % за региони по член 87, параграф 3, буква а) с < 60 % от БВП на ЕС, региони с ниска гъстота на населението и малки острови с население, по-малко от 5 000 души и други общности със същата големина и страдащи от сходна изолация;
- Интензитет:

Таблица 9. Максимален интензитет на помощта

	Години 1—3	Години 4—5
Региони по член 87, параграф 3, буква а)	35 %	25 %
Региони по член 87, параграф 3, буква в)	25 %	15 %

Уведомяване

ОРГО освобождава схемите за помощ за прозрачни регионални инвестиции и инвестиции за създаване на работни места, които спазват правилата за допустимите разходи и максималния интензитет на помощта, определени в картата за регионалните помощи за съответната държава-членка от изискването за уведомяване на Комисията. С изключение на големи инвестиционни проекти и помощи за сектора на транспорта, интензитетът на такива помощи може да се увеличи с 20 процентни пункта за малки

предприятия и с 10 процентни пункта за средни предприятия. Различен интензитет на помощта се прилага към инвестиции в обработката и предлагането на пазара на земеделски продукти.

Схемите за регионална помощ, насочени към специфични сектори на стопанска дейност, както и регионалните помощи, предоставени за дейности в стоманодобивния сектор, корабостроителния сектор и сектора за производство на синтетични влакна, следва да не бъдат обхванати от освобождаването от уведомяване. Мерките в полза на туризма, обаче, попадат в обхвата на ОРГО.

ОРГО не се прилага за помощи *ad hoc*, предоставени на големи предприятия, освен съгласно предвиденото в член 13 от Регламента. Съгласно този член прозрачните целеви помощи, предоставяни на отделно предприятие (включително големи предприятия), също се освобождават от изискването за уведомяване, при условие, че се използват за допълване на помощи, предоставени по схеми и *ad hoc* компонентът не превишава 50 % от общия размер на помощта.

Помощта за новооткрити малки предприятия вече също е автоматично се освобождава от задължението за уведомяване.

Съществените правила за инвестиционната помощ са едни и същи съгласно ОРГО и Насоките, така че не се получава предимство при уведомяването за мярка за помощ, която е освободена от това изискване.

Индивидуално уведомление за големи инвестиционни проекти се изисква, когато помощта надвишава 75 % от максималния размер на помощ, която инвестиция с допустими разходи от 100 млн. EUR може да получи в дадения регион.

Аналогично, ако условията на ОРГО не са изпълнени, също се изисква отправяне на уведомление за помощта и тя подлежи на оценка въз основа на Насоките.

Таблица 10. Категории регионални мерки, приложими максимални размери на помощите и тавани на интензитета на помощите съгласно ОРГО²⁵, и прагове за предприемане на подробна оценка съгласно Насоките

Вид на мярката	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Стандартна оценка (Насоки)	Подробна оценка (Насоки)
Схеми за помощ (големи, средни и малки предприятия)	<ul style="list-style-type: none"> член 13: <i>само подпомагани региони</i>: Помощ, по-малка от 75 % от максималния размер на помощта за инвестиции с допустими разходи от 100 млн. EUR 	Да	<p>Не за самата схема, а само за ГИП, подлежащи на индивидуално уведомяване:</p> <ul style="list-style-type: none"> пазарен дял над 25 % увеличение на капацитета над 5 % на свиващи се пазари
Помощи <i>ad hoc</i> за малки и средни предприятия	<p>Да</p> <ul style="list-style-type: none"> член 13 — <i>подпомагани региони</i>: само в случай, че мярката допълва схема за помощ — максимум 50 % от общата помощ 	Да	<p>Само за ГИП, подлежащи на индивидуално уведомяване:</p> <ul style="list-style-type: none"> пазарен дял над 25 % увеличение на капацитета над 5 % на свиващи се пазари

²⁵ ГИП, подлежащи на индивидуално уведомяване, не попадат в обхвата на ОРГО.

Вид на мярката	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Стандартна оценка (Насоки)	Подробна оценка (Насоки)
Помощи <i>ad hoc</i> за големи предприятия	<ul style="list-style-type: none"> • по принцип не са освободени съгласно ОРГО едно изключение: допуска се в подпомагани региони, само ако допълва помощ, предоставена в рамките на схема за помощ и максималният размер не надхвърля 50 % от общата предоставена помощ, при условие, че помощта не подлежи на индивидуално уведомяване 	Да	<p>Само за ГИП, подлежащи на индивидуално уведомяване:</p> <ul style="list-style-type: none"> • пазарен дял над 25 % • увеличение на капацитета над 5 % на свиващи се пазари
Помощ за новосъздадени малки предприятия (само в рамките на схеми)	<ul style="list-style-type: none"> • 2 млн. EUR на предприятие в регионите по член 87, параграф 3, буква а) • 1 млн. EUR на предприятие в регионите по член 87, параграф 3, буква в) • годишни суми на предприятие — не повече от 33 % от горните размери на помощта 	Да	Без приложение

Изложение 5 Помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднено положение

Правно позоваване

Това изложение обобщава „Насоките на Общността относно държавните помощи за възстановяване и реструктуриране на предприятия в затруднено положение“ (ОВ С 244, 1.10.2004 г., стр. 2) (наричани по-нататък в това изложение „Насоките“).

Обхват

Насоките се отнасят до помощите за оздравяване и/или реструктуриране на отделни предприятия в затруднено положение.

Те не се отнасят до стоманодобивната и въгледобивната промишленост. С някои изключения те се прилагат към сектора на рибарството и аквакултурите. За реструктуриране в земеделския сектор се прилагат специфични допълнителни правила.

Понятия

Предприятие в затруднено положение е предприятие, което не е в състояние, чрез своите собствени ресурси или със средства, които може да получи от своя собственик/акционери или кредитори, да покрие загуби, които без външна намеса от страна на публичните органи със сигурност ще го принудят да прекрати дейността си в кратък или средносрочен план.

Помощ за оздравяване е временна и обратима помощ. Чрез нея трябва да е възможно предприятие в затруднено положение да бъде съхранено за времето, нужно за изработване на план за реструктуриране или ликвидация и/или за срока от време, нужен на Комисията или на компетентните национални органи да постигнат решение по този план.

Помощ за реструктуриране: базира се на изпълним, цялостен и широкообхватен план за възстановяване на дългосрочната жизнеспособност на предприятието.

Условия

Помощта за оздравяване трябва да отговаря на следните условия:

- даденото предприятие трябва да отговаря на критериите за предприятие в затруднено положение;
- състои се от обратима ликвидна помощ във форма на гаранции по заеми или заеми с нормална търговска лихва (и поне сравними с референтните лихви, приети от Комисията);
- ограничава се до сумата, необходима за задържане на предприятието в бизнеса;
- само за необходимото време (максимум 6 месеца), за да се изработи план за оздравяване;
- да се гарантира въз основа на социалните трудности и не трябва да има неблагоприятно въздействие върху индустриалното положение в други държави-членки;
- при уведомяване държавата-членка да предостави на Комисията план за

преструктуриране или ликвидация, или доказателство, че заемът е изплатен или гаранцията е прекратена, не по-късно от шест месеца след отпускането на помощта;

- да бъде еднократна (принципът „веднъж, за последен път“).

Насоките предвиждат опростена процедура, ако помощта се основава на минали резултати от дейността според съдържащата се в тях формула и не трябва да надвишава 10 млн. EUR.

Помощта за реструктуриране може да се отпусне само ако са удовлетворени следните критерии:

- даденото предприятие трябва да отговаря на критериите за предприятие в затруднено положение;
- на Комисията да се представи програма за реструктуриране/оздравяване, чрез която да се възстанови жизнеспособността на предприятието в рамките на разумен период от време;
- предприемат се компенсаторни мерки, за да се избегнат ненужни неблагоприятни въздействия върху конкуренцията (например съответно намаляване на капацитета);
- помощта се ограничава до минимума, необходим за изпълнението на мерките за реструктуриране. Бенефициерите трябва да имат свой значителен принос, отделно от помощта;
- предприятието трябва да изпълни изцяло плана за реструктуриране и да спазва всички приложени към него условия;
- помощта за реструктуриране може да се отпусне само веднъж (принципът „веднъж, за последен път“);
- изисква се строго наблюдение и ежегодно отчитане;
- малки и средни предприятия и предприятия в подпомагани региони: критериите за намаление на капацитета / собствения принос могат да се прилагат с по-висока степен на гъвкавост;
- Комисията гледа благосклонно на държавните помощи за покриване на социалните разходи за реструктуриране.

За големите предприятия се изисква отделно уведомление за всяка отпусната помощ за оздравяване и реструктуриране.

За малки и средни предприятия помощите за оздравяване и реструктуриране (до 10 млн. EUR за всеки отделен случай) могат да се отпускат въз основа одобрени схеми за помощ, за които е изпратено уведомление.

Изложение 6 Помощи за малки и средни предприятия

Правно позоваване

Това изложение обобщава прилагането на ОРГО към държавни помощи за малки и средни предприятия (МСП).

Обхват

ОРГО предвижда специални правила за подпомагане на МСП²⁶. Това изложение включва категории помощ, предоставяна изключително на МСП. Специалните правила, приложими към МСП във връзка с помощите за рисков капитал, изследвания, помощите за развойна дейност и иновации, регионалните помощи и помощите за опазване на околната среда, са анализирани в съответните изложения, посветени на тези теми²⁷.

Понятия

Определение за малки и средни предприятия

Дефинициите за малки и средни предприятия са включени в приложение 1 към ОРГО.

- ***Средно предприятие*** е предприятие, отговарящо и на двата от следните критерии:
 - има по-малко от 250 служители; и
 - има годишен оборот под 50 млн. EUR и/или общ годишен баланс под 43 млн. EUR.
- ***Малко предприятие*** е предприятие, отговарящо и на двата от следните критерии:
 - има по-малко от 50 служители; и
 - има годишен оборот и/или общ годишен баланс под 10 млн. EUR.
- ***Микро предприятие*** е предприятие, отговарящо и на двата от следните критерии:
 - има по-малко от 10 служители; и
 - има годишен оборот и/или общ годишен баланс под 2 млн. EUR.

Критериите трябва да се прилагат за предприятието като цяло (включително дъщерните му предприятия, разположени в други държави-членки и извън ЕС). Регламентът съдържа определения за *самостоятелно* предприятие, *предприятие-партньор* и *свързано* предприятие, за да може да се оцени реалното икономическо положение на въпросното малко или средно предприятие.

²⁶ Понастоящем Комисията изготвя отделно ръководство за държавни помощи за МСП, с цел да предостави стегнато и систематично обобщение на правилата за държавните помощи, приложими към МСП

²⁷ Тези правила включват помощ за инвестиции за ранно адаптиране към бъдещи стандарти на Общността за малки и средни предприятия; помощ под формата на рисков капитал в полза на малки и средни предприятия; помощ за разходите на малки и средни предприятия във връзка с права на индустриална собственост; помощ за заемане на висококвалифициран персонал или помощ за създаване на нови малки и средни предприятия

ОРГО предвижда условия за освобождаване единствено на малки и средни предприятия от задължението за уведомяване на следните основни видове помощи:

- инвестиционна помощ и помощ за създаване на работни места за МСП;
- помощ за нови малки предприятия, създадени от жени предприемачи;
- помощ за ранно адаптиране на МСП към бъдещи стандарти на Общността;
- помощ за консултантски услуги в полза на малки и средни предприятия;
- помощ за малки и средни предприятия за участие в панаири;
- помощ за разходи за права на индустриална собственост за малки и средни предприятия;
- помощ за консултантски услуги за иновации и услуги в подкрепа на иновации.

В допълнение към тези мерки, които се прилагат единствено за малки и средни предприятия, тези предприятия имат право и на други видове помощ, изброени в ОРГО.

Допустими разходи

Помощ може да се предостави във връзка със следните категории разходи:

- За инвестиционна помощ и помощ за създаване на работни места за малки и средни предприятия, инвестиции в материални активи (земя, сгради, оборудване/машини и в нематериални активи (разходи, наложени от трансфер на технология) и разходи за заплати;
- По отношение на помощите за нови предприятия, създадени от жени предприемачи, допустимите разходи са: разходите за правни, консултантски, експертни и административни услуги, пряко свързани със създаване на предприятието, както и някои разходи, направени през първите пет години след неговото създаване (например лихви върху привлечени външни средства и дивиденди, вноски за наем на производствени съоръжения/оборудване; разходи за електроенергия, водоснабдяване, отопление, данъци (различни от ДДС и корпоративни данъци върху приходите от стопанска дейност) и административни такси; амортизационни отчисления, вноски за лизинг на производствени съоръжения, разходи за заплати, разходи за грижи за деца и родители);
- По отношение на помощите за ранно адаптиране към бъдещи стандарти на Общността за малки и средни предприятия, допустимите разходи са: допълнителните инвестиционни разходи, необходими за постигане на равнището на опазване на околната среда, изисквано от стандарта на Общността, в сравнение със съществуващото равнище на опазване на околната среда, изисквано преди влизане в сила на съответния стандарт.
- За консултантски услуги и участие в панаири, разходите за услугите, предоставяни от външни консултанти и разходите за първото участие на дадено предприятие в даден панаир или изложение;
- По отношение на помощите за разходи за права на индустриална собственост, допустимите разходи включват всички разходи, предшестващи предоставянето на правото в първата правна юрисдикция (включително разходите, свързани с подготовката, попълването и разглеждането на заявката, както и разходите по подновяване на заявката преди предоставяне на правото), разходи за превод и други разходи, извършени с цел получаване или валидиране на правото в други правни юрисдикции, разходи за защита валидността на правото по време на

официалното разглеждане на заявката и евентуалните производства при направени възражения (дори ако тези разходи възникват след предоставяне на правото).

- По отношение на помощите за консултантски услуги за иновации, допустимите разходи са: разходи, свързани с управленски консултации, технологична помощ, услуги по трансфер на технологии, обучение, консултации за придобиване, защита и търговия с права на интелектуална собственост и за лицензионни споразумения, консултации във връзка с използването на стандарти. За услуги в подкрепа на иновации, разходите включват: офис помещения, бази данни, технически библиотеки, пазарни проучвания, използване на лаборатории, етикети за качество, изпитване и сертификация.

Максимален интензитет на помощта

Таблица 11. Максимален интензитет на помощта

Мярка	Интензитет на помощта:
Инвестиции и създаване на работни места²⁸	20 %
• Малки предприятия	10 %
• Средни предприятия	
Жени предприемачи	15 %
• Малки предприятия	
Ранно адаптиране към бъдещи стандарти на Общността	15 %
• Малки предприятия	10 %
• Средни предприятия	
Услуги от външни консултанти и участие в панаири	50 %
Разходи за права на индустриална собственост	100 %
• фундаментални изследвания	50 %
• индустриални изследвания	25 %
• експериментални разработки	
Консултантски услуги за иновации и услуги в подкрепа на иновации	75 % ако предприятието няма национална или европейска сертификация

Уведомяване

Помощите, отговарящи на определените в ОРГО условия, са освободени от изискването за предварително уведомяване. Обаче, големите проекти, отговарящи на следните прагове, *не са освободени* от изискването за индивидуално уведомяване, когато брутният еквивалент на индивидуална помощ надхвърля сумата от 7,5 млн. EUR на предприятие за инвестиционен проект. За консултантски услуги в полза на малки и средни предприятия и помощ за участие на такива предприятия в панаири, прагът е определен на 2 млн. EUR на предприятие за инвестиционен проект. За разходи за права

²⁸ По-висок интензитет на помощта се прилага към инвестиции в преработката и предлагането на пазара на земеделски продукти.

на индустриална собственост за малки и средни предприятия, прагът е определен на 5 млн. EUR на предприятие за инвестиционен проект. За консултантски услуги и услуги в подкрепа на иновации, прагът е определен на максимум 200 000 EUR на бенефициер на всеки три години.

Изложение 7 Помощи за създаване на работни места

Правно позоваване

Това изложение обобщава прилагането на ОРГО към държавни помощи за създаване на работни места. Специални правила за регионалните инвестиционни помощи и регионалните помощи за създаване на работни места и за инвестиционни помощи и помощи за създаване на работни места за малки и средни предприятия са предвидени в съответните изложения.

Обхват

Разделът на ОРГО, посветен на създаването на работни места, обхваща само помощи, предоставени за следните цели:

- наемане на работници в неравностойно положение под формата на субсидии за заплати;
- наемане на работници с увреждания под формата на субсидии за заплати;
- за покриване на допълнителните разходи за назначаване на лица с намалена работоспособност.

По изключение от общия обхват на ОРГО, регламентът допуска помощ за създаване на работни места дори в секторите на земеделието и аквакултурите, както и в първичното производство на земеделски продукти.

Понятия

Работници в неравностойно положение: всяко лице, което отговаря на едно от следните условия:

- не е било на редовна платена работа през последните 6 месеца;
- не е завършило горната степен на общообразователния курс или професионална квалификация;
- е на възраст над 50 години;
- живее само и издържа едно или повече лица;
- работи в сектор или професия в държава-членка, където неравновесието между половете е поне с 25 % по-високо от средното неравновесие между половете за всички икономически сектори в съответната държава-членка, и принадлежи към пола, който е по-слабо представен; или
- е представител на етническо малцинство и има необходимост от повишаване на своята езикова или професионална квалификация или подобряване на трудовия си опит, за да се увеличат перспективите му за получаване на достъп до трайна заетост.

Работници в силно неравностойно положение: всяко лице, което е било безработно 24 месеца или повече.

Работници с увреждания: всяко лице, което е признато за лице с увреждания по националното законодателство или има признато ограничение, дължащо се на физическо, умствено или психическо увреждане.

Условия

Условия в случаите на помощи за наемане на работници в неравностойно положение под формата на субсидии за заплати и помощи за наемане на работници с увреждания под формата на субсидии за заплати:

- Работните места трябва да представляват нетното увеличение на броя работни места или, ако това не е така, длъжностите трябва да са били овакантирани поради доброволно напускане, неспособност, пенсиониране по възраст, доброволно намаляване на работното време или законно уволнение поради извършено нарушение, а не в резултат от съкращаване на персонал;
- Работните места трябва да се запазят за минимален период в съответствие със съответното национално законодателство или колективни споразумения.

Допустими разходи

Помощ за назначаване на работа на работник в неравностойно положение: разходи за заплати за период от една година, 24 месеца за работници в силно неравностойно положение (ако периодът на заетост е по-кратък от 12/24 месеца, помощта се намалява пропорционално).

Помощ за наемане на работа на работник с увреждания: разходи за заплати за всеки период, през който работник с увреждания е нает на работа (ако периодът е по-кратък от 12 месеца, помощта се намалява пропорционално).

Помощ за допълнителни разходи за наемане на работа на лица с увреждания: допълнителни разходи, които са пряко свързани с наемането на работа на работник с увреждания (с изключение на заплатата), включително разходи за адаптиране на помещения, за назначаване на персонал, който да помага на работниците с увреждания и за адаптиране и закупуване на оборудване за работници с увреждания, ако бенефициерът осигурява защитени работни места, разходите по изграждане, внедряване или разширяване на съответната организация, както и всички разходи по администриране и транспорт, които произтичат пряко от наемането на работници с увреждания.

Максимална помощ

Таблица 12. Максимален интензитет на помощта

Мярка	Интензитет на помощта:
Помощ за назначаване на работа на работници в неравностойно положение	50 %
Помощ за наемане на работа на работници с увреждания	75 %
Помощ за допълнителни разходи за наемане на работа на работници с увреждания	100 %

Уведомяване

Таблица 13. Помощи, които не се освобождават от изискването за уведомяване

Мярка	Праг за индивидуално уведомяване съгласно ОРГО
Инвестиционна помощ и помощ за създаване на работни	7,5 млн. EUR за проект на предприятие

места за МСП	
Назначаване на работа на работници в неравностойно положение	5 млн. EUR на предприятие за година
Наемане на работа на работници с увреждания под формата на разходи за заплати	10 млн. EUR на предприятие за година
Допълнителни разходи за наемане на работа на работници с увреждания	10 млн. EUR на предприятие за година
Други видове мерки, свързани с трудова заетост, които не попадат в нито една от освободените категории	Без приложение

Изложение 8 Помощи за обучение

Правно позоваване

Това изложение обобщава прилагането на ОРГО към помощите за обучение.

Обхват

По изключение от общия обхват на ОРГО, Регламентът допуска предоставяне на помощ за обучение дори в секторите на земеделието и аквакултурите, както и в първичното производство на земеделски продукти и в сектора на въгледобива.

ОРГО обхваща всички случаи на публична помощ за обучение, облагодетелстващо едно или повече предприятия или сектори на промишлеността чрез намаляване на разходите, които те нормално трябва да понесат, когато искат техните служители да придобият нови умения. Регламентът се отнася за помощите за обучение, независимо дали обучението се организира от самите предприятия или от публични или частни центрове за обучение.

Понятия

Специално обучение: обучение, включващо подготовка, която пряко и принципно е свързана с настоящата или бъдещата длъжност на служителя в предприятието и предоставящо квалификация, която не може или само до известна степен може да се ползва в други предприятия или области на работа.

Общо обучение: обучение, включващо подготовка, която не е свързана само и принципно с настоящата или бъдещата длъжност на служителя в предприятието, но предоставящо квалификация, която може да се ползва в много други предприятия или области на работа, което значително повишава възможностите за работа на служителя. Обучението се счита за „общо“, ако например е организирано съвместно от различни независими предприятия или ако служители от различни предприятия могат да се възползват от него. То се счита за „общо“ и ако е признато, сертифицирано или утвърдено от публичните органи или органи, на които държавата-членка или Общността е възложила необходимите правомощия.

Ако проектът включва компоненти на специално и общо обучение, които не могат да бъдат отделени, или характерът на проекта не може да се установи, се прилагат интензитетите за специално обучение.

Допустими разходи

- разходи за обучаващ персонал;
- разходи за пътуване и настаняване на обучаваните и обучаващите;
- други текущи разходи (материали, консумативи и др.);
- амортизация на средства и оборудване в степента, в която те се използват изключително за въпросната схема за обучение;
- разходи за услуги по предоставяне на напътствия и консултации във връзка с проекта за обучение;
- разходи за обучаван персонал и общи косвени разходи (административни

разходи, наеми, режимни) до размера на сбора на другите допустими разходи. По отношение на разходите за обучаван персонал могат да се вземат предвид само часовете, в които обучаващите се действително участват в обучението след приспадане на всички производителни часове.

Максимална помощ

Таблица 14. Максимален интензитет на помощта

	Специално обучение	Общо обучение
Стандартен размер	25 %	60 %
Други:		
Средни предприятия	35 %	70 %
Малки предприятия	45 %	80 %
Бенефициери: работници в неравностойно положение или с увреждания	35 %	70 %
Сектор на морския транспорт	100 %	100 %

Уведомяване

Помощ за обучение, надхвърляща 2 млн. EUR на проект, не се освобождава от задължението за индивидуално уведомяване.

Изложение 9 Мерки за предоставяне на рисков капитал

Правно позоваване

Това изложение обобщава „Насоките на Общността относно държавните помощи за насърчаване на инвестициите в рисков капитал в малки и средни предприятия“ (ОВ С 194, 18.8.2006 г., стр. 2) (наричани по-нататък в това изложение „Насоките“). Наред с това то включва информацията относно прилагането на ОРГО към мерките за предоставяне на рисков капитал.

Цел

Целта на Насоките е да се определят критериите, които Комисията ще прилага при оценката на съвместимостта на мерките за предоставяне на рисков капитал съгласно член 87, параграф 3, буква в) от Договора.

Обхват

Приложение към схеми за рисков капитал, насочени само към малките и средни предприятия. Мерки, предназначени да осигурят или насърчат финансиране, равно или почти равно на собствения капитал на предприятията през фазите им на започване и разширяване на дейността.

Мерките за предоставяне на рисков капитал трябва да изключват предоставянето на помощи за предприятия в затруднено положение и предприятия в областите на корабостроенето, въгледобива и стоманодобивната индустрия. Насоките не се прилагат и за помощи, свързани с износ.

Комисията ще обръща специално внимание на необходимостта да се предотврати използването на тези насоки за заобикаляне на принципите, заложиени в съществуващите рамки, насоки и регламенти.

Наличие на държавна помощ

При оценката на мерките за предоставяне на рисков капитал Комисията ще проучи дали е налице държавна помощ на всяко от следните нива:

- Помощ за инвеститори: когато мярката позволява на инвеститорите да участват във фонд за рисков капитал при условия, които са по-благоприятни от тези, при които те биха направили инвестицията при липсата на мярката, то тези инвеститори могат да получат държавна помощ. Същото важи и когато частните инвеститори участват във фонд при условия, които са по-благоприятни, отколкото за публичните инвеститори.
- Помощ за инвестиционен носител или фонд и/или неговия мениджър: обикновено фондът е просто средство за прехвърлянето на помощ, а не самият бенефициер на помощта. В някои случаи обаче (например по отношение на данъчни мерки или други мерки, включващи преки трансфери в полза на инвестиционен носител или фонд с характера на независимо предприятие), може да е налице помощ, ако инвестицията се прави при условия, които биха били неприемливи за нормалния икономически оператор.
- Помощ за предприятията, инвестирана в: предприятията няма да се считат за

получатели на помощ, ако инвестицията се прави при условия, които биха били приемливи за частен инвеститор в пазарна икономика при липсата на каквато и да е намеса от страна на държавата. За тази цел Комисията ще разгледа, *inter alia*, и дали инвестиционните решения са взети с цел да се реализира печалба, дали са свързани с разумен бизнес план и дали са предмет на реалистична стратегия за излизане на пазара.

Критерии за оценка на мерките за предоставяне на рисков капитал

Комисията ще оцени съвместимостта на мерките за предоставяне на рисков капитал, като вземе предвид стимулиращия ефект, необходимостта от помощта, наличието на пазарна неефективност и пропорционалността ѝ.

Насоките определят набор от условия, при които Комисията ще прецени дали помощ под формата на рисков капитал е съвместима с член 87, параграф 3, буква в) от Договора. За мерки, които отговарят на тези критерии, ще се приеме, че са изпълнени условията за стимулиращ ефект, необходимост и пропорционалност на помощта и че общият баланс на мярката за помощ е положителен. Тези критерии включват:

- максимално ниво на инвестиционните траншове от 1,5 млн. EUR за целево малко или средно предприятие за всеки период от дванадесет месеца;
- ограничение за предварително, стартово финансиране и за финансиране на разширяване на дейността или за началната фаза на средни предприятия извън подпомаганите региони;
- преобладаване на инвестиционни инструменти, равняващи се или почти равняващи се на собствения капитал (поне 70 % от бюджета на мярката);
- задължително участие на частни инвеститори (поне 50 % от финансирането или 30 % в подпомаганите региони);
- инвестиционни решения, мотивирани от реализирането на печалба;
- търговско управление.

Мерките за предоставяне на рисков капитал, които не отговарят на всички горепосочени условия, са предмет на *подробна оценка на съвместимостта* въз основа на балансиращия тест, за да се провери насочеността на съответната пазарна неефективност, по-високият риск от потенциалното изтласкване на частни инвеститори и нарушаването на конкуренцията.

Комисията ще възприеме следните характеристики като положителни елементи в своята оценка от балансиращия тест:

- наличие и доказателство за пазарна неефективност;
- доколко инструментът е подходящ;
- стимулиращ ефект и необходимост от помощта:
 - търговско управление;
 - наличие на инвестиционна комисия;
 - размер на мярката / фонда;
 - наличие на финансови поддръжници;
- пропорционалност (включително открит конкурс за мениджъри, набиране на предложения или публична покана към инвеститорите).

Комисията ще сравни тези положителни елементи спрямо следните потенциални отрицателни ефекти от помощта:

- изтласкване на частните инвестиции;
- други нарушавания на конкуренцията, тъй като не може да се изключи, че мерките за предоставяне на рисков капитал могат да имат ефекта да задържат неефективните предприятия или сектори в бизнеса или изкуствено да повишат стойността им, с което да изкривят пазара на рисков капитал. Специфичната за даден сектор помощ също може да поддържа производството в неконкурентните сектори, където специфичната за региона помощ може да породи неефективно разпределение на производствените фактори между регионите.

Уведомяване

С ОРГО помощта под формата на мерки за предоставяне на рисков капитал се прибавя към категориите помощ, които са освободени от изискването за уведомяване. При спазване на предвидените в ОРГО условия, помощ под формата на участие в ориентиран към печалба инвестиционен фонд за частен собствен капитал, управляван на търговска основа, не подлежи на изискването за уведомяване.

Ако условията на ОРГО не са изпълнени, се изисква отправяне на уведомление за помощта и тя подлежи на оценка въз основа на Насоките.

Изложение 10 Елементи на държавна помощ при продажба на земя и сгради от публични органи

Правно позоваване

Това изложение обобщава „Съобщението на Комисията за елементите на държавна помощ при продажбата на земя и сгради от публичните органи“ (ОВ № С 209, 10.7.1997 г., стр. 3) (наричано по-нататък в това изложение „Съобщението“)²⁹.

Цел

Целта на Съобщението е:

- да определи опростена процедура, позволяваща на държавите-членки да управляват продажбите на земя и сгради по начин, който автоматично изключва съществуването на държавни помощи;
- да определи случаите на продажби на земя и сгради, за които трябва да се уведоми Комисията.

Принцип

Комисията приема, че продажбата на земя или сгради от публични органи не съдържа помощ, ако се следва една от посочените по-долу две процедури:

- продажбата е сключена въз основа на достатъчно добре оповестена, открита и безусловна тръжна процедура, при която е приета най-добрата или единствената оферта.
- продажбата е осъществена по пазарна стойност, определена от независими оценители.

Цената, на която са продадени съответната земя или сгради, трябва да отговаря **поне** на цената, посочена от независим „оценител“ в неговата експертна оценка.

Ако след разумно усилие да се осъществи продажба на цената, посочена в експертната оценка, стане ясно, че земята/сградата не могат да се продадат на тази цена, разлика от до 5 % може да се приеме за отговаряща на пазарните условия.

Държавите-членки трябва да уведомят Комисията, без нарушение на правилото de minimis (вж. изложение 13) за всяка продажба, която не е сключена в съответствие с една от двете описани по-горе процедури.

²⁹ Понастоящем Комисията разработва изчерпателно съобщение относно прилагането на теста на частен инвеститор в условията на пазарна икономика, в което ще бъдат включени тези правила.

Изложение 11 Услуги от общ икономически интерес

Правно позоваване

Това изложение обобщава „Решение на Комисията от 28 ноември 2005 г. относно прилагането на член 86, параграф 2 от Договора за ЕО за държавната помощ във вид на компенсация за обществена услуга, предоставена на определени предприятия, натоварени с извършването на услуги от общ икономически интерес“ (2005/842/ЕО) (ОВ L 312, 29.11.2005 г., стр. 67—73), „Рамката на Общността за държавна помощ под формата на компенсации за обществени услуги“ (2005/С 297/04) (ОВ С 297, 29.11.2005 г., стр. 4—7) и Директива 2006/111/ЕО на Комисията от 16 ноември 2006 г. относно прозрачността на финансовите отношения между държавите-членки и публичните предприятия, както и относно финансовата прозрачност в рамките на някои предприятия (кодифицирана версия) (ОВ L 318, 17.11.2006 г, стр. 17—25) (наричани по-нататък в това изложение съответно „Решението“, „Рамката“ и „Директивата за прозрачност“).

Цел

Целта на Решението и Рамката е да се осигури по-голяма правна сигурност за финансирането на услуги от общ икономически интерес. Те следват определението на Съда по делото *Altmark*³⁰ и имат за цел да гарантират, че предприятията могат да получават публична помощ, за да покриват всички понесени от тях разходи, включително разумна печалба, при осъществяването на задачи, свързани с обществени услуги, определени и възложени им от публичните органи, докато в същото време се гарантира, че няма свръхкомпенсиране на разходите за публични услуги и кръстосано субсидиране в полза на търговски дейности, които могат да имат неблагоприятен ефект върху конкуренцията.

Обхват

По определение Решението и Рамката се прилагат само за предприятията, предоставящи услуги от общ икономически интерес, определени в Договора, вторичното законодателство и приложимата съдебна практика. Те се отнасят само към предприятията, осъществяващи *стопанска* дейност, като финансовата помощ, предоставяна на субекти, които не осъществяват стопанска дейност, не представлява държавна помощ.

Понятия

Услуги от общ икономически интерес (или УОИИ) са стопански дейности, които според публичните органи са от особено значение за гражданите и които не биха били предоставени (или биха били предоставени при различни условия) в отсъствието на публична намеса. Дейността трябва да притежава специални характеристики в сравнение с общия икономически интерес на другите стопански дейности.

Критерии „Алтмарк“ са условията, определени от решението на Съда, съгласно което компенсации за УОИИ не трябва да се счита за държавна помощ. Накратко:

³⁰ С-280/00, 24.7.2003 г.

i) дейността се квалифицира като УОИИ и нейните задачи и задължения са ясно дефинирани;

ii) параметрите за компенсиране на разходите за публичната услуга са обективни, прозрачни и предварително определени ;

iii) компенсацията не надвишава нетните разходи за предоставянето на услугата плюс разумна печалба (т. е. няма свръхкомпенсиране); и

iv) компенсацията се определя или чрез *обществена поръчка* или, ако не е проведен публичен търг, предприятието, натоварено с услугата от общ икономически интерес, се компенсира въз основа на разходите на типично добре управлявано предприятие.

Мерки

1. Решение

Решението определя условията, при които компенсацията за предприятия за предоставяне на услуги от общ икономически интерес е съвместима с правилата за държавните помощи *и не подлежи на предварително уведомяване* пред Комисията

Условия:

- ясно определен мандат за публична услуга;
- липса на свръхкомпенсиране;
- компенсация от по-малко от 30 млн. EUR годишно за предприятие; и годишен оборот от по-малко от 100 млн. EUR за предприятие.
- Няма ограничения за размера на компенсацията:
 - болници;
 - социални жилища;
 - въздушен и морски транспорт до острови;
 - летища и пристанища под специфични прагове, определени в обема пътници.

2. Рамка

Рамката определя условията, при които компенсация, която не попада в обхвата на Решението, е *съвместима* с правилата за държавните помощи. За такава компенсация Комисията ще трябва да бъде уведомена поради високия риск от нарушаване на конкуренцията.

Правилата имат за цел да гарантират, че *няма свръхкомпенсиране* (компенсация, надвишаваща нетните разходи на публичната услуга) и *няма кръстосано субсидиране* (компенсация, която се използва на други пазари, отворени за конкуренция), тъй като тези обстоятелства не могат да се определят като съвместими с Договора.

3. Директива за прозрачност

Директивата за прозрачност изяснява, че предприятията, получаващи компенсация и опериращи на пазара на обществени услуги и на други пазари, трябва да имат отделно счетоводство за различните си дейности, за да може да се установи липсата на свръхкомпенсиране.

Изложение 12 Известие относно гаранциите

Правно основание

Това изложение обобщава „Известието на Комисията за прилагане на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност по отношение на държавните помощи под формата на гаранции“ (ОВ С 155, 20.6.2008 г., стр. 10—22 и поправката на стр. 15, публикувана в ОВ С 244, 25.9.2008 г., стр. 32) (наричано по-нататък в това изложение „Известието“).

Обхват

Известието се прилага към *индивидуални гаранции*, както и към *гаранционни схеми*. То се прилага към всички сектори на икономиката, включително селското стопанство, рибарството и транспорта, без да се засягат специалните правила относно гаранции в съответните сектори.

Известието не се прилага по отношение на кредитните гаранции върху износа.

Известието въвежда правила относно случаите, в които дадена гаранция се счита за съвместима с пазара, поради което не представлява държавна помощ. Освен това, в Известиеото е предвидено извършване на оценка на гаранции с елемент на държавна помощ.

Понятия

Обикновено гаранциите са свързани със **заем или друго финансово задължение**, което се договаря между заемополучателя и заеодателя. Същите правила се прилагат и по отношение на други видове гаранции, във връзка с които се осъществява подобно прехвърляне на риск (например капиталови инвестиции).

Известието предвижда правила за ясни и прозрачни **методологии** за изчисляване на елемента на държавна помощ в дадена гаранция или гаранционна схема. Въведени са опростени правила за малките и средните предприятия, за да се подпомогне решаването на конкретните трудности, които тези предприятия срещат във връзка с достъпа до финансови ресурси.

Приема се, че гаранции, които отговарят на условията по част 3 от Известиеото, не предоставят предимство на бенефициера и следователно не представляват държавна помощ. Оценката на елемента на държавна помощ в гаранцията се основава на принципа на инвеститор в условията на пазарна икономика³¹, тъй като тя зависи от подходяща **оценка на риска** посредством **определяне на рейтинг**. Не се изисква определянето на рейтинга да е извършено от международна агенция; това може да е направено от банката на бенефициера.

³¹ Съгласно този принцип инвестициите или други форми на финансиране на дружества от публични органи могат да са допустими, ако са направени при условия, които частен инвеститор в условията на пазарна икономика би приел във връзка със сходна транзакция.

За гаранции с елемент на държавна помощ се приема, че държавната помощ е равна на разликата между нормалната пазарна цена на гаранцията и действителната цена, платена за този инструмент.

Критерии

За да се изключи наличието на държавна помощ, гаранцията трябва да отговаря на следните критерии:

а) Индивидуални гаранции:

- заемополучателят не е дружество, което изпитва финансови затруднения (вж. изложение 5. Забележка: Нови малки и средни предприятия не се считат за дружества, изпитващи затруднения, за целите на прилагането на Известието.);
- гаранцията е свързана с конкретна финансова сделка и е ограничена по срок и размер;
- максимално покритие — 80 % от неизплатената част на заем (или на друго финансово задължение);
- пропорционалност на изплащането и намаляване на гаранцията и на споделените загуби;
- заплащане на пазарно ориентирана цена за гаранцията (при отчитане на специфичните особености на сделката);
- **малки и средни предприятия:** възможност за ползване на предварително определена предпазна премия (обвързана с кредитния рейтинг на малкото или средното предприятие). Възможност за доказване на по-ниска премия за съответствие с пазара. За новооткрити предприятия се прилага предпазна премия от 3,8 % годишно, дори при липса на рейтинг.

б) Гаранционни схеми:

- недостъпни за дружества, изпитващи финансови затруднения;
- гаранцията е свързана с конкретна сделка и е ограничена по срок и размер;
- не повече от 80 % от неизплатената част на заем (или на друго финансово задължение);
- премиите се преразглеждат поне веднъж годишно;
- премиите покриват нормалните рискове, административните разходи и годишния дивидент върху подходящ капитал;
- прозрачни условия за бъдещи гаранции (например за дружества, които могат да получат гаранция);
- **малки и средни предприятия:** предпазни премии или възможност за еднократна премия (с което се избягва необходимостта от индивидуален рейтинг за малки и средни предприятия бенефициери) за гарантирани суми до 2.5 млн. EUR на дружество в рамките на дадена схема (позволява ефект на споделяне на риска в полза на предоставяне на малки по стойност гаранции за малки и средни предприятия).

Други

Таванът от 80 % не се прилага по отношение на гаранции, покриващи дългови ценни книжа или предоставени на дружества, извършващи някои местни УООИ.

Забележка: гаранции на стойност под 1,5 млн. EUR могат да се ползват от режима *de minimis*, предвиден в регламента *de minimis*³².

³² Без да накърнява възможността на държавите-членки да уведомяват за методологиите, както се предвижда от член 2, параграф 4), буква г) от регламента *de minimis*. Вж. изложение 13.

Изложение 13 Правилото „*de minimis*“

Правно основание

Това изложение обобщава „Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. за прилагане на членове 87 и 88 от Договора към минималната помощ (*de minimis*)“ (ОВ L 379, 28.12.2006, стр. 5) (наричан по-нататък в това изложение „Регламентът“).

Обхват

Регламентът се отнася до малки държавни помощи („помощ *de minimis*“), които не представляват държавна помощ по смисъла на член 87, параграф 1 от Договора и които поради тази причина не подлежат на изискването за уведомяване.

Правилото „*de minimis*“ не се прилага за предприятия, работещи в секторите на рибарството и аквакултурите, възледобивния сектор и в първичното производство на селскостопански продукти, изброени в Приложение I към Договора. То се прилага, с редица допълнителни условия към предприятия, работещи в преработката или реализацията на селскостопански продукти. В сектора на транспорта не може да се използват помощи *de minimis* за придобиването на товарни автомобили за сухопътен транспорт. И накрая, предприятията в затруднено положение не са обхванати от този регламент.

Понятие

Правилото „*de minimis*“ определя праг за държавната помощ, под който може да се каже, че не се прилага член 87, параграф 1 от Договора, така че вече не е необходимо Комисията да бъде уведомявана предварително за мярката. Правилото се основава на предположението, че, в повечето случаи малките по размер помощи не влияят върху търговията и конкуренцията между държавите-членки.

Критерии

За да попадне в обхвата на правилото *de minimis*, помощта трябва да отговаря на следните критерии:

- таванът за помощта, предмет на правилото *de minimis*, обикновено е 200 000 EUR (паричният еквивалент на помощта) за всеки период от три данъчни години; съответният тригодишен период има подвижен характер, така че за всяка нова отпусната минимална помощ трябва да бъде определян общият размер на минималната помощ, отпусната в продължение на три последователни данъчни години (включително текущата данъчна година);
- таванът се прилага за общия размер на цялата публична помощ, считана за помощ *de minimis*; той не засяга възможността на получателя да получи и друга държавна помощ по одобрени от Комисията схеми, което не засяга описаното по-долу правило за натрупване;
- таванът се прилага за помощи от всякакъв характер, независимо от формата, която приемат или от преследваната цел; единственият вид помощ, който се изключва от правилото *de minimis*, е помощта за износ;
- регламентът се прилага към „прозрачни“ форми на помощ, което означава помощи,

за които е възможно предварително да се определи брутният еквивалент на помощта, без да е необходимо да се прави оценка на риска; това предполага определен брой ограничения към определени форми на подпомагане като например гаранции; регламентът се прилага само за гаранции на стойност, по-малка от 1.5 млн. EUR³³.

Натрупване

Горепосоченият таван (200 000 EUR помощ *de minimis* за срок от три данъчни години) се прилага за общия размер на помощта *de minimis*, отпусната на дадено предприятие. Тази сума е сведена до 100 000 EUR за сектора на сухопътния транспорт.

При отпускане на помощ *de minimis* на дадено предприятие съответната държава-членка трябва да провери дали новата помощ няма да увеличи общия размер на получената от това предприятие помощ *de minimis* през съответния тригодишен период над тавана от 200 000 EUR (или 100 000 EUR, според случая).

Държавата-членка отговаря за изработването на механизмите, необходими за осигуряване на ефективен контрол по отношение на тавана на натрупването на помощта *de minimis*. Това може да стане по два начина:

- държавата-членка създава централен регистър на помощите *de minimis*, съдържащ пълна информация за всички минимални помощи, отпуснати от дадена нейна институция;
- другата възможност е държавата-членка изрично да информира предприятието за характера *de minimis* на помощта и да получи от него пълна информация за другите такива помощи, получени през предходните две данъчни години и текущата данъчна година. Във всички случаи държавата-членка е длъжна да гарантира спазването на тавана на натрупване.

³³ Без да накърнява възможността на държавите-членки да уведомяват за методологиите, както се предвижда от член 2, параграф 4), буква г) от Регламента.